

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6202 M - Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202 T - Pojišťovnictví

TECHNICKÉ REZERVY ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

TECHNICAL PROVISIONS OF LIFE INSURANCE

DP - PO - KPO - 2004 39

RENATA ŠTOROVÁ

Vedoucí práce: Ing. Robin Jirásko KPO

Konzultant: Ing. František Juřina KPO

Počet stran.....93

Počet příloh.....5

Datum odevzdání: 19. května 2004

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146072962

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Katedra pojišťovnictví

Akademický rok: 2003/2004

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

pro

Renatu Štorovou

Program č. M 6202 Hospodářská politika a správa

Obor č. 6202T034 Pojišťovnictví

Vedoucí katedry Vám ve smyslu zákona č. 111 / 1998 Sb. o vysokých školách a navazujících předpisech určuje tuto diplomovou práci:

Název tématu:

Technické rezervy životního pojištění

Pokyny pro vypracování:

1. Vymezení technických rezerv životního pojištění
2. Investování rezerv životního pojištění
3. Zdanění rezerv životního pojištění

18.2.04 H

KPO/PJ
82 s., [11] s.,
graf., tab.

Rozsah práce: 60 – 70 stran

(do rozsahu práce nejsou započítány úvodní listy, přehled literatury a přílohy)

Seznam odborné literatury:

- Vostatek, J.: Sociální a soukromé pojištění, Codex Bohemia, Praha 1996
- Ducháčková, E.: Pojišťovnictví, VŠE Praha, Praha 1997
- Burza, Z.: Průvodce daňovými a účetními rezervami, Gennex, Praha 1998
- Keller, J.: Evropské pojišťovnictví, Praha 2000
- Huleš, J.: Účetnictví pojišťoven, Linde Praha, Praha 1997
- Čejková, V.: Pojistný trh, Grada, Praha 2002
- Daňové zákony, ANAG, Olomouc 2000
- Doing business and investing in the Czech Republic, Praha 1999

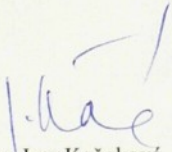
Vedoucí diplomové práce: Ing. Robin Jirásko

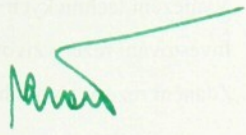
Konzultant: Ing. František Juřina

Termín zadání diplomové práce: 31. října 2003

Termín odevzdání diplomové práce: 21. května 2004

prof. Ing. Jara Kaňoková, CSc.
vedoucí katedry

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
děkan Hospodářské fakulty

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 -školní dílo.

Beru na vědomí, že technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 19. května 2004

Podpis

Ylgora / Renata

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Robinu Jirásko za vedení mé diplomové práce, za poskytnutí cenných rad, informací a usměrnění při její realizaci.

Resumé

Základním cílem této diplomové práce je definovat jednotlivé druhy technických rezerv životního pojištění, jejichž účelem je zabezpečit krytí závazků, vznikajících z pojistných smluv. Dílčím cílem je popis možných forem finančního umístění těchto rezerv a popis limit jednotlivých investic s ohledem na právní normy. U pěti vybraných pojišťovacích subjektů je pak nastíněna jejich konkrétní investiční politika. Rozbor strategií investiční politiky sledovaných pojišťoven je graficky znázorněn v kapitole 2. Součástí diplomové práce je dále přehled statistických údajů České asociace pojišťoven o technických rezervách a finančním umístění prostředků rezerv u pojišťoven působících na našem trhu za posledních 10 let. Pro doplnění daného tématu diplomová práce uvádí problematiku zdanění finančních investic.

Summary

The main aim of this diploma work is to define individual kinds of technical provisions of life insurance. Their purpose is to secure the covering of obligations, which origin from the insurance contracts. The partial aim is the description of possible forms of the financial placements of this provisions and the description of the limits of individual investments with the respect into the legal norms. The concrete investment politics is analysed at five chosen insurance subjects. The analysis of strategies of the investment politics is graphicly demonstrated in the Chapter 2. The component part of the diploma work is a summary of the statistical data of the Czech association of insurance companies about the technical provisions and about the financial placements of the provisions means in the insurance companies which have been operating in our market during last 10 years. For the complement of this thema, the diploma work mentions the problematics of the taxation of the financial placements.

Obsah

Resumé/Summary.....	6
Obsah.....	7
Seznam zkratk a symbolů.....	9
Úvod.....	10
1. Postavení technických rezerv v účetnictví pojišťoven.....	12
1.1 Zákonná úprava pojišťovnictví.....	12
1.2 Životní pojištění jako součást finančních služeb na našem trhu.....	13
1.3 Účetnictví pojišťoven.....	16
1.3.1 Účtová osnova a postupy účtování.....	16
1.3.2 Rozvaha pojišťovny.....	18
1.3.3 Účetní závěrka.....	23
1.4 Technické rezervy životního pojištění.....	26
1.4.1 Druhy technických rezerv.....	26
1.4.1.1 Rezerva na nezasloužené pojistné.....	27
1.4.1.2 Rezerva na pojistná plnění.....	28
1.4.1.3 Rezerva na prémie a slevy.....	29
1.4.1.4 Rezerva na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník.....	29
1.4.1.5 Rezerva pojistného životních pojištění.....	30
1.5 Základní podmínky tvorby technických rezerv v životním pojištění.....	34
2. Investování prostředků technických rezerv.....	36
2.1 Skladba finančního umístění prostředků technických rezerv.....	36
2.2 Zásady investování prostředků technických rezerv.....	41
2.3 Regulace ze strany státu.....	42
2.4 Umístění prostředků technických rezerv u vybraných pojišťoven.....	42
2.4.1 Aviva, životní pojišťovna, a.s.....	43
2.4.1.1 Výše technických rezerv Aviva, životní pojišťovna, a.s.....	43
2.4.1.2 Finanční umístění – Aviva, životní pojišťovna, a.s.....	44
2.4.2 Pojišťovna Generali, a.s.....	47
2.4.2.1 Výše technických rezerv Pojišťovny Generali, a.s.....	47
2.4.2.2 Finanční umístění – Pojišťovna Generali, a.s.....	47

2.4.3	Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	54
2.4.3.1	Výše technických rezerv Hasičské vzájemné pojišťovny, as	54
2.4.3.2	Finanční umístění – Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	55
2.4.4	Allianz pojišťovna, a.s.	56
2.4.4.1	Výše technických rezerv Allianz pojišťovny, a.s.	56
2.4.4.2	Finanční umístění – Allianz pojišťovna, a.s.	57
2.4.5	Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	59
2.4.5.1	Výše technických rezerv Wüstenrot, životní pojišťovny, a.s.	59
2.4.5.2	Finanční umístění – Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	60
2.5	Pojistný trh podle údajů České asociace pojistitelů	61
3.	Zdanění výnosů pojišťovny.....	66
3.1	Zdanění příjmů právnických osob	66
3.1.1	Hospodářský výsledek a jeho zdanění	67
3.1.2	Základ daně z příjmů	67
3.2	Zdanění příjmů investovaných prostředků technických rezerv	69
3.3	Zdanění pojistných plnění	71
3.4	Zdanění placeného pojistného	72
3.4.1	Zdanění úspor v Evropské unii	74
3.5	Zdanění tzv. odbytného	75
4.	Závěr.....	77
	Seznam použité literatury a dalších zdrojů.....	80
	Seznam příloh.....	82

Seznam použitých zkratk

a. s.	akciová společnost
CP	cenné papíry
CZK	česká koruna
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČR	Česká republika
DP	diplomová práce
EU	Evropská unie
IBNR	Incurred but Not Reported – označení pojistných plnění v běžném roce nastalých, ale nenahlášených
mil.	milion
mld.	miliarda
NŽP	neživotní pojištění
RBNS	Reported but not Settled – označení pojistných plnění v běžném roce nahlášených, ale nezlikvidovaných
Sb.	Sbírka zákonů
tis.	tisíc
TR	technické rezervy
ÚSDPPP	Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění
ZDP	zákon o dani z příjmů
ŽP	životní pojištění

Úvod

Z hlediska činnosti pojišťovacích institucí patří na významné místo využívání pojistně-technických rezerv. Tématem této diplomové práce je analýza technických rezerv životního pojištění, investování prostředků těchto rezerv a jejich zdanění. Technické rezervy jsou pojišťovny povinny vytvářet za účelem úhrady závazků vzniklých z pojištění.

Technické rezervy představují nejvýznamnější položku v pasivech pojišťovny. Z účetního hlediska jsou tyto rezervy zdrojem financování závazků pojistitelů vůči pojištěným a ve vztahu k nim musí být jejich výše dostatečná. V důsledku rozvahového bilančního principu musí být finanční umístění, jako forma těchto rezerv na straně aktiv, v rovnováze s technickými rezervami.

Primárním cílem diplomové práce s ohledem na její téma je definovat a popsat jednotlivé druhy technických rezerv životního pojištění, které musí povinně pojišťovací instituce vytvářet. Především dočasně volné prostředky rezerv životního pojištění jsou vhodné k dlouhodobému investování na finančním trhu, je proto je zde uveden přehled jejich možných kapitálových investic.

Dílčím cílem je u pěti vybraných pojišťoven, kterými jsou Aviva, životní pojišťovna, a.s., Pojišťovna Generali, a.s., Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s., Allianz pojišťovna, a.s., a Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s., konkrétní nastínění forem investic, které v součtu tvoří základ investičního portfolia daných pojišťoven.

Diplomová práce je rozdělena do tří nosných kapitol. V kapitole 1 je provedena analýza jednotlivých typů technických rezerv. Technické rezervy se vytvářejí z přijatého pojistného a jsou nezbytným předpokladem k realizaci pojistného vztahu a k výplatě pojistných plnění v případě nastalé události. V první řadě je zde vymezen zákon o pojišťovnictví, který popisuje jednotlivé druhy pojistně-technických rezerv, základní podmínky tvorby rezerv v životním pojištění a skladbu finančního umístění aktiv, které představují prostředky těchto rezerv.

V kapitole 2 je rozebrána problematika investování prostředků rezerv. Skladba finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou tyto rezervy, musí sledovat skladbu stanovenou zákonem o pojišťovnictví a současně odpovídat zásadám stanovením tímto zákonem.

Složení portfolia investic musí být takové, aby jednotlivé složky finančního umístění poskytovaly záruku návratnosti vložených prostředků a rovněž zabezpečovaly výnos z jejich držby nebo zisk z prodeje. V závislosti na charakteru provozované pojišťovací činnosti musí být část prostředků pohotově k dispozici k výplatě pojistných plnění a v neposlední řadě musí být jednotlivé druhy finančního umístění rozloženy mezi větší počet kapitálových investic.

Kapitola 3 uvádí rozbor oblasti zdanění, a to konkrétně zdanění příjmů právnických osob, kapitálových investic, placeného pojistného, pojistných plnění z pojištění osob a tzv. odbytného.

Při volbě tématu diplomové práce mě zaujala skutečnost, že problematika technických rezerv není pro klienty pojišťoven běžně známa, a i přes svůj nepopíratelný význam bývá pro ně nejasná. Cílem této práce bylo zpracovat tematiku technických rezerv životního pojištění s ohledem na jejich postavení v rámci pojišťovací činnosti.

1. Postavení technických rezerv v účetnictví pojišťoven

1.1 Zákonná úprava pojišťovnictví

Pojištění je přesun rizika náhodných důsledků fyzických ztrát na majetku a zdraví lidí, odpovědnosti za škody, popřípadě přerušení ekonomické činnosti z příslušných ekonomických subjektů na speciální instituci - *pojišťovnu*. Pojištění je tady nástrojem, který eliminuje negativní důsledky nahodilosti, dále je důchodovou a finanční kategorií, finanční službou a v neposlední řadě právním vztahem.

Pojištění jako právní vztah je věcí pojišťovacího práva. V současné době ustanovení o pojistné smlouvě obsahuje Občanský zákoník a samostatný *zákon o pojistné smlouvě* č. 38/2004 Sb., o pojistné smlouvě. Podmínky podnikání v pojišťovnictví a státní dozor nad ním upravuje *zákon o pojišťovnictví*. Práva a povinnosti účastníků pojištění upravuje pojistná smlouva a pojistné podmínky, které jsou její součástí. Dokladem o uzavření pojistné smlouvy je zpravidla *pojistka*. Účastníky pojištění jsou pojišťovna (pojistitel) a subjekty (fyzické osoby či právnické osoby - pojistníci), které uzavřely s pojišťovnou smlouvu a jsou povinny platit pojistné nebo mají nárok na plnění pojišťovny (pojištěné osoby), popřípadě jde o jiné oprávněné osoby (osoby obmyšlené). Přitom především v případě pojistníka a pojištěného může jít o tutéž osobu.

Základní právní úpravu pojišťovnictví provádí v současné době zákon č. 39/2004 Sb., o pojišťovnictví, kterým se mění zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Zákon č. 39/2004 Sb., o pojišťovnictví nabyl účinnosti 1. dubna 2004.

Tento zákon upravuje v souladu s právem Evropských společenství podmínky provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti a státní dozor nad provozováním těchto činností a penzijního připojištění, vykonávaný Ministerstvem financí. Tímto zákonem se řídí provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťovnou nebo zajišťovnou se sídlem na území České republiky, provozování pojišťovací činnosti na území České republiky pojišťovnou se sídlem na území jiného členského státu Evropské unie a na území států Evropského hospodářského prostoru, provozování pojišťovací činnosti na území České republiky pojišťovnou se sídlem na území jiného státu (než ve výše zmíněných), výkon státního dozoru v pojišťovnictví, a výkon zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví.

Tab.: Objemy jednotlivých úspor v České republice (v mld. Kč)

	1999	2000	2001	2002
Bankovní účty	685,1	702,3	739,3	738,8
z toho: termínované	479,6	484,7	494,6	442,6
na viděnou	205,5	217,6	244,7	296,6
Stavební spoření	93,6	111,6	133,3	180,2
z toho: státní podpora	18,9	26,7	36,0	47,1
Penzijní fondy	31,3	40,1	50,4	60,0
z toho: státní příspěvek	8,9	11,3	13,9	16,1
Investiční podílové fondy	42,4	60,9	51,3	79,9
Životní pojištění (technické rezervy)	76,7	86,3	97,8	111,2
CELKEM	929,1	1001,2	1072,1	1170,1

Tab.: Struktura depozit v České republice (v %)

	Podíl depozit obyvatel v jednotlivých segmentech finančního trhu				Meziroční dynamika jednotlivých segmentů finančního trhu		
	1999	2000	2001	2002	00/99	01/00	02/01
Bankovní účty	73,7	70,1	69,0	63,1	102,5	105,3	99,9
Stavební spoření	10,1	11,1	12,4	15,4	119,2	119,4	135,1
Penzijní fondy	3,4	4,0	4,7	5,1	128,1	125,7	119,0
Podílové fondy	4,6	6,1	4,8	6,8	143,6	84,2	155,8
Životní pojištění	8,3	8,6	9,1	9,6	112,5	113,3	113,7

Tab.: Struktura depozit obyvatel v zemích Evropské unie (v %)

	skutečnost		prognóza	
	1995	2000	2005	2010
Životní pojištění a penzijní fondy	26,5	27,4	29,6	30,6
Akcie, investiční a podílové fondy	22,2	35,1	39,6	43,3
Bankovní vklady	36,0	27,2	23,0	19,6
Ostatní	15,3	10,3	7,8	6,5

Podíl bankovních účtů ve struktuře depozit je stále vysoký. Podíl životního pojištění na úsporách obyvatel mírně roste, jeho meziroční nárůst je stabilní. Přesto jsou patrné rezervy produktu životního pojištění v ČR, a to i v mezinárodním porovnání, tak i při pohledu na strukturu úspor obyvatel. Zajímavé je také srovnání se zeměmi EU. Podíl bankovních vkladů je zde výrazně menší než u nás, ale trendy vývoje obdobné - mírný vzestup podílu životního pojištění a penzijních fondů, výrazný pokles bankovních vkladů.

Vývoj v posledních desetiletích ve světě a v posledních letech u nás změnil pohled na tradiční konstrukci životního pojištění, založeného na dvou velmi silných předpokladech: stabilitě úrokových sazeb a „statickém“ chování klientů. Riziko změn úrokových sazeb se stalo rozhodující skutečností ovlivňující hospodaření životních pojišťoven a hlavním zájmem dozoru v pojišťovnictví.

Pojištný trh na to reagoval vytvářením nových produktů reagujících na změny úrokových sazeb a přesunutím investičních rizik na klienty (jedná se například o tzv. investiční životní pojištění).

V roce 2002 působilo na našem trhu 42 pojišťoven, z toho 22 jich bylo neživotních, 3 čistě životní pojišťovny (jsou jimi: Aviva, životní pojišťovna, a.s., Nationale-Nederlanden, životní pojišťovna, organizační složka, a Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.), a 17 tzv. univerzálních pojišťoven provozovalo současně jedno nebo více odvětví životního pojištění a jedno nebo více odvětví neživotního pojištění. Pro porovnání počtů pojišťoven působících v letech 1993 až 2002 na našem území slouží následující tabulka.

Tab.: Počet pojišťoven podle druhu provozované činnosti (v rozmezí let 1993 až 2002) na území ČR

Pojišťovny	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Celkem	20	27	35	35	40	41	42	41	43	42
Životní	5	4	5	2	4	5	3	3	3	3
Neživotní	7	10	15	14	18	19	21	20	23	22
Univerzální	8	13	15	19	18	17	18	18	17	17

Pozn.: Údaje vyplývají ze šetření *České asociace pojišťoven*. Česká asociace pojišťoven (nebo jen ČAP) je zájmovým sdružením komerčních pojišťoven.

Ze 42 subjektů, které mají v současné době povolení k podnikání v pojišťovnictví na území naší republiky, je 28 pojišťoven jejími členy. Kromě těchto pojišťoven patří mezi přidružené členy asociace *Česká sekce Mezinárodního sdružení pro pojistné právo* („AIDA“) a *Česká kancelář pojistitelů* („ČKP“). Podíl členských pojišťoven ČAP na celkovém předepsaném pojistném v ČR přesahuje 99 %. Dceřinou společností ČAP je *Certifikační institut ČAP, s.r.o.*, který se zabývá hodnocením kvality organizací a výrobků v oblasti bezpečnostního průmyslu.

1.3 Účetnictví pojišťoven

Pojišťovna je povinná vést účetnictví o stavu a pohybu majetku a závazků, nákladech a výnosech a o hospodářském výsledku. Účetní závěrku pojišťovny nebo zajišťovny ověřuje auditor a předkládá o ní písemnou zprávu ministerstvu, a to do 30 dnů ode dne vypracování auditorské zprávy. Pojišťovna je povinná umožnit každému nahlédnout do účetní závěrky a výroční zprávy. Ministerstvo je oprávněno požadovat kdykoliv v průběhu činnosti pojišťovny ověření auditu auditorem, kterého určí ministerstvo, jestliže existují důvody zpochybňující správnost původního auditu nebo to vyžadují zhoršené výsledky hospodaření pojišťovny.

Účetnictví pojišťoven se v České republice řídí vyhláškou č. 502/2002 Sb. Ministerstva financí, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 31/2004 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, kterými jsou pojišťovny. Tato vyhláška stanoví uspořádání a označování položek účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky, obsahové vymezení položek těchto závěrek, dále účtovou osnovu, účetní metody a jejich použití, metody konsolidace účetní závěrky a postup zahrnování účetních jednotek do konsolidačního celku pro účetní jednotky - kterými jsou pojišťovny nebo zajišťovny podle zvláštního právního předpisu (včetně exportních pojišťoven) a Česká kancelář pojistitelů.

1.3.1 Účtová osnova a postupy účtování pojišťoven

Účtová osnova je vlastně závazný seznam účtů, seskupených podle určitých zásad, zajišťující potřebnou jednotu při vedení finančního účetnictví v určených účetních jednotkách. Pro účetnictví pojišťoven byla vydána Ministerstvem financí České republiky *účtová osnova a postupy účtování* s účinností od 1. 1. 2002.

Účtová osnova obsahuje 8 účtových tříd pro vedení finančního účetnictví, které jsou uspořádány jednak podle důležitosti aktiv a pasiv, nákladů a výnosů pro činnost pojišťoven, a jednak podle určité logiky účetnictví.

Podobně jako v jiných účtových osnovách bylo při konstrukci účtové osnovy pro pojišťovny respektováno hledisko závěrkové, a tudíž rozdělení účtů podle jejich ekonomického obsahu na účty rozvahové a účty výsledkové, k nimž byly připojeny účty závěrkové a účty podrozvahové.

Účtová osnova je uspořádána podle zásad desetinného (dekadického) třídění a je členěna do účtových tříd, účtových skupin a účtů.

Účtové třídy mají tento ekonomický obsah:

➤ **Účtová třída 1 - Finanční umístění (investice)**

Út1 - obsahuje účty o evidenci majetku pojišťovny, kterým ručí za své závazky (rizika) z pojišťovací a zajišťovací činnosti, a který představuje prostředky tzv. technických rezerv. Finanční umístění zahrnuje zejména *pozemky, stavby a majetkové účasti v podnicích třetích*.

➤ **Účtová třída 2 - Nehmotný, hmotný a finanční majetek**

Út2 - poskytuje informace o majetku pojišťovny, který není součástí finančního umístění. Jde o *nehmotný, hmotný dlouhodobý majetek, zásoby, pokladní hodnoty a ostatní finanční majetek*.

➤ **Účtová třída 3 - Pohledávky, závazky a přechodné účty**

Út3 - je určena k evidenci zúčtovacích vztahů pojišťovny s jejími klienty, obchodně závazkových vztahů, pro zúčtování se zaměstnanci, s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, s finančními orgány; poslední účtová skupina obsahuje rozvahové účty pro časové rozlišení nákladů a výnosů.

➤ **Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky**

Út4 - zahrnuje účty jednotlivých složek vlastního kapitálu účetní jednotky, dále účty *technických rezerv, rezerv na ostatní rizika a ztráty, dlouhodobé bankovní úvěry a dlouhodobé závazky*.

➤ Účtová třída 5 - Náklady

Út5 - slouží k evidenci veškerých nákladů spojených s pojišťovací, zajišťovací a jinou činností pojišťovny, při členění nákladů je v zásadě uplatněno účelové členění podle činnosti pojišťovny, tj. na pojištění neživotní, životní pojištění a na ostatní činnosti.

➤ Účtová třída 6 - Výnosy

Út6 - obsahuje účty pro zaznamenání všech výnosů pojišťovny vznikajících při jejich činnostech, které jsou účelově členěny, tj. shodně s účtovou třídou 5 - Náklady.

➤ Účtová třída 7 - Závěrkové účty a podrozvahové účty

Út7 - je vyhrazena pro závěrkové účty, k nimž patří obdobně jako v účetnictví ostatních podnikatelů *Počáteční účet rozvahový*, *Konečný účet rozvahový* a *Účet zisků a ztrát*. Dále jsou zde uvedeny účty podrozvahové, které slouží zejména k účtování o hodnotách přijatých do zástavy.

➤ Účtová třída 8 – Vnitropodnikové účetnictví pojišťoven

Út8 - je zde veden účetní subsystém, který má za úkol zjišťovat náklady podle základních druhů, podle výkonů, podle útvarů a podle dalších kritérií převážně vnitropodnikového řízení.

Obsah jednotlivých účtových tříd a některých účtů vysvětlují *postupy účtování*. Na začátku účetního období, kterým je kalendářní rok, vyhotovuje pojišťovna účtový rozvrh, v němž uvádí účty, které bude během účetního období potřebovat, s možností jeho doplnění o další účty v případě potřeby. Podkladem pro sestavení účtového rozvrhu je *účtová osnova*.

1.3.2 Rozvaha pojišťovny

Rozvaha je účetní výkaz vyjadřující stav aktiv, pasiv a vlastního kapitálu podniku. Rozvaze se někdy říká „výkaz o situaci“, protože je v ní uvedena finanční situace k určitému dni. Konsolidovaná rozvaha, je účetní výkaz sestavený mateřským podnikem, v němž jsou sloučeny rozvahy více podniků po určitých úpravách tak, aby vyjadřoval stav aktiv, dluhů a vlastního kapitálu celé skupiny, jako by šlo o jeden podnik.

Tab.: Aktiva a pasiva pojišťovny

AKTIVA	PASIVA
Nehmotný majetek	Základní kapitál a kapitálové fondy
Finanční umístění (investice)	Technické rezervy
	Rezervy na ostatní rizika a ztráty
Pohledávky	závazky
Ostatní aktiva	Závazky ze složených depozit
Přechodné účty aktiv	Přechodné účty pasiv
Neuhrazená ztráta z minulých let	Nerozdělený zisk z minulých let běžného účetního období
Ztráta běžného účetního období	Zisk běžného účetního období
ÚHRN AKTIV	ÚHRN PASIV

Rozvaha pojišťovny vypovídá o účetním stavu na konci příslušného účetního období. Tvar tohoto závěrkového výkazu je u nás již značně shodný s tvarem předepsaným direktivou EU.

Většina položek uvedených v rozvaze se dále dělí - na straně **aktiv** (tj. na té straně rozvahy, která popisuje použití prostředků) se uvádí:

➤ **Nehmotný majetek:**

→ jedná se např. o *zřizovací výdaje* související se vznikem pojišťovny (např. poplatky soudcům, notářům, nájemné, kolky – potřebné při zápisu do Obchodního rejstříku), *goodwill* (tj. rozdíl mezi účetní a tržní hodnotou pojišťovny, „dobré jméno podniku“, „cena značky“), *průmyslová a obdobná práva* (např. práva k vynálezům, zlepšovacím návrhům, práva na ochrannou známku, atd.), *software* (jde o hodnotu pořízeného softwaru v případě, že byl pořízen samostatně), apod.

➤ **Finanční umístění (investice):**

→ jedná se o majetek, kterým pojišťovna ručí za svá rizika plynoucí z pojišťovací činnosti a jehož vhodné investování má vliv na hospodaření pojišťovny (vždy se sem rovněž zařazují pozemky a budovy pojišťovny); jde o finanční umístění prostředků technických rezerv.

Pod finanční umístění spadají:

1) *pozemky a stavby* (nemovitosti)

2) *majetkové účasti na podnikání třetích osob*: jedná se o majetkové účasti (především vlastnictví části akcií), dluhopisy a půjčky (které nejsou primárně určené k obchodování). U nás se dělí na tzv. finanční umístění v podnicích s podstatným vlivem (v tomto případě má pojišťovna nejméně 20% a nejvíce 50% účasti na základním kapitálu daného podniku, kterému např. poskytne půjčku) a na tzv. finanční umístění v podnicích s rozhodujícím vlivem (v tomto případě má pojišťovna více než 50% účasti na základním kapitálu daného podniku). Mezi takové majetkové účasti na podnikání třetích osob konkrétně patří majetkové cenné papíry typu akcie, podílový list, apod.; dluhové cenné papíry typu obligace, směnka, apod.; ostatní majetkové účasti a dlouhodobé závazky.

3) *ostatní finanční umístění*:

a) cenné papíry s proměnlivým výnosem

b) cenné papíry s pevným výnosem

c) podíly a vklady pojišťovny v investičních společnostech, fondech a zájmových sdruženích

d) hypotekární půjčky zajištěné hypotékou

e) ostatní půjčky (včetně půjček pojištěných na základě pojistné smlouvy s dlužníkem)

f) *depozita u bank*

g) ostatní finanční umístění, např. umělecká díla, sbírky, předměty z drahých kovů, kulturní památky, apod.

4) *finanční umístění jménem pojištěných, kdy pojištění nesou rizika investování* (především v tzv. investičním životním pojištění).

➤ Pohledávky

→ patří sem:

a) *pohledávky z přímého pojištění a zajištění* - jedná se především pohledávky za pojistníky, kteří mají podle sjednané pojistné smlouvy platit pojistné (pojistné je uvedeno v hrubé *brutto* předepsané hodnotě). Spadají sem též pohledávky za zprostředkovateli (makléři) na základě uzavřených smluv, pohledávky při operacích zajištění, pohledávky za zaměstnanci. O pohledávkách se většinou účtuje ke dni uskutečnění účetního případu (např. bez ohledu na to, zda pojistné, které je předmětem pohledávky, již bylo či nebylo zatím zapláceno)

b) *ostatní pohledávky* - lze sem zařadit např. pohledávky za upsané vlastní jmění, pohledávky z vystavených dluhopisů, pohledávky z obchodních vztahů, apod.

➤ Ostatní aktiva:

→ pojišťovna zde eviduje majetek, který není finančním umístěním, takže jím pojistitel neručí za své závazky a může s ním nakládat podle svých momentálních potřeb. Jsou jimi:

a) *hmotný majetek* - jedná se o hmotný majetek, s výjimkou pozemků a staveb (např. zařízení budov - stroje, přístroje, nástroje, počítače, kanceláře, dopravní prostředky, nábytek, lůžkoviny, zařízení, reklamní zařízení, apod.)

b) *pořízení majetku* - zde je majetek evidován až do okamžiku jeho uvedení do užívání, kdy je přeúčtován na příslušný majetkový účet

c) *pokladní hodnoty* - peníze a ceniny (včetně peněz na cestě, dále kolky, šeky, telefonní karty, stravenky, platební karty), účty u bank (nikoli ale depozita u bank, která jsou vedena v rámci finančního umístění), vlastní akcie emitované pojišťovnou a následně pojišťovnou odkoupené, pojišťovna pak vlastní „sama sebe“, aj.

Podobně na straně pasív (zdrojů) se uvádí:

➤ Základní kapitál a kapitálové fondy:

→ jedná se především o vlastní zdroje kapitálu pojišťovny (mezi cizí zdroje patří např. dlouhodobé bankovní úvěry, apod.). Mezi vlastní kapitál patří *základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku, hospodářský výsledek kumulovaný za celé období činnosti a hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení.*

Mezi základní kapitál a fondy patří:

a) *základní kapitál* - tvoří hlavní složku vlastního kapitálu pojišťovny. Ve většině případů u nás vzniká úpisem akcií, jedná-li se o akciovou společnost, jinou možností je vklad členů družstva nebo prostředky od státu v případě státního podniku. U neživotních pojišťoven musí být ve výši minimálně 60 mil. Kč, u životních je to 90 mil. Kč, a v případě zajišťovny 1 mld.

b) *kapitálové fondy* - *emisní ážio* (tj. rozdíl mezi nominální a tržní cenou při úpisu akcií) a *ostatní kapitálové fondy*, které netvoří základní kapitál pojišťovny (např. fondy vytvářené ze zisku, jako je zákonný rezervní fond nebo různé sociální a stimulační fondy). Zároveň se zde účtuje o nerozděleném zisku a neuhrazené ztrátě minulých let.

c) *oceňovací rozdíly z kapitálových účastí* - např. se zde účtuje rozdíl mezi účetní cenou vedenou v pojišťovně a tržní cenou v případě prodeje kapitálové účasti.

➤ Technické rezervy:

→ představují nejvýznamnější položku v pasívech pojišťovny. Z účetního hlediska jsou tyto rezervy zdrojem financování závazků pojistitelů vůči pojištěným a ve vztahu k nim musí být jejich výše dostatečná. V důsledku rozvahového bilančního principu musí být finanční umístění, jako forma těchto rezerv na straně aktiv, v rovnováze s technickými rezervami. Existují tyto druhy rezerv:

- a) *rezerva na nezasloužené pojistné*
- b) *rezerva pojistného životních pojištění*
- c) *rezerva na pojistná plnění*
- d) *rezerva na prémie a slevy*
- e) *vyrovnávací rezerva*
- f) *rezerva životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník*
- g) *rezerva pojistného neživotních pojištění*
- h) *ostatní technické rezervy.*

➤ Rezervy na ostatní rizika a ztráty:

→ tzv. *zákonné rezervy* - např. *rezerva na opravy hmotného majetku*, *rezervy na kurzové rozdíly* (jejich potřeba je dána přepočtem majetku a závazků vyjádřených v cizí měně na měnu tuzemskou kurzem vyhlášeným kurzovním listkem České národní banky), *rezerva na daň z příjmu*, *rezerva na restrukturalizaci*, a jiné.

➤ Závazky:

- a) *závazky z přímého pojištění a zajištění* - jedná se zejména o závazky vůči pojištěným, ale také závazky vůči zprostředkovatelům (makléřům), závazky při operacích zajištění, apod. Dnem ukončení účetního případu je okamžik uznání závazku u ohlášené pojistné události.
- b) *dlouhodobé úvěry a závazky* - patří sem *bankovní a jiné úvěry*, *závazky k podnikům s podstatným a rozhodujícím vlivem* (z kapitálových operací, či obchodních vztahů), *emitované dluhopisy*, *závazky z pronájmu*, *přijaté zálohy dlouhodobého charakteru*, *návratné dotace*, *půjčky zaručené dluhopisem*, a ostatní.

Jak součástí aktiv, tak součástí pasiv jsou dále *účty časového rozlišení a přechodné účty*, běžně používané v účetnictví.

K hlavní činnosti pojišťoven patří pojišťování klientů. Částka, kterou dostává pojišťovna za riziko převzaté do pojištění, tedy *pojistné*, je pro pojišťovnu výnosem. Pojistné platí pojistník zpravidla dopředu (běžné pojistné), i na dobu jednoho roku, neboli na tzv. pojistné období. Přitom se pojistné období nemusí shodovat s rokem kalendářním, tj. s účetním obdobím, a je nutno výnosy časově rozlišit.

Nastane-li pojistná událost, vyplácí pojišťovna náhradu škody neboli *pojistné plnění*, které se účtuje do nákladů. Současně s pojistným plněním zaúčtovaným do nákladů se účtuje o čerpání rezervy na pojistná plnění.

Stejně jako v obecném účetnictví, tak i v účetnictví pojišťoven jsou náklady a výnosy jednoznačně ekonomickou podstatou kategorie výkazu zisků a ztrát. Náklady vyplývají v zásadě ze závazků (pasiv), naopak výnosům odpovídají pohledávky (aktiva). Především pro náklady a výnosy potom platí, že se účtují zásadně do účetního období, s nímž časově a věcně souvisí, bez ohledu na to, zda byly zaplacený nebo inkasovány či nikoli, tzv. princip aktuálnosti účetnictví.

Účtování o nákladech a výnosech v pojišťovnách ovšem vykazuje některé podstatné odchylky. Nejdůležitější z nich je uplatnění *účelového členění nákladů a výnosů*, což je stanoveno v Obecných ustanoveních postupů účtování pro pojišťovny. Toto členění platí v zásadě i pro majetek a závazky. Tento způsob členění vyžaduje směrnice č. 1991/674/EHS a projevuje se jak v účtové osnově a postupech účtování, tak ve struktuře a uspořádání výkazu zisků a ztrát, který se člení na *Technický účet k neživotnímu pojištění*, *Technický účet k životnímu pojištění* a *Netechnický účet*.

1.3.3 Účetní závěrka

Účetní závěrka je pojem používaný pro závěrku jednotlivého právně samostatného subjektu, zařazeného do konsolidace, v souvislosti s konsolidovanou závěrkou skupiny. *Obsahuje:*

- rozvahu
- výkaz zisků a ztrát (výsledovka)

- přílohu
- popř. přehled (výkaz) peněžních toků.

Účetní závěrka je sestavována na principu historických pořizovacích cen, který je modifikován přeceněním finančního umístění do cenných papírů a pozemků a budov a dále finančních derivátů na reálnou hodnotu.

Účetnictví je vedeno v souladu se zákonem o účetnictví, opatřením ministerstva financí č. 288/2001, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro pojišťovny a opatřením ministerstva financí č. V/2 – 31 380/1992, kterým se stanoví uspořádání a obsahové vymezení položek účetní závěrky pojišťoven.

Částky v účetní závěrce a v příloze jsou zaokrouhleny na tisíce českých korun, není-li uvedeno jinak a účetní závěrka není konsolidovaná. Společnost nepřipravuje konsolidovanou účetní závěrku, protože ta je připravována na úrovni mateřské společnosti.

Účetní závěrka je dokumentem, kterým pojišťovna prezentuje výsledky svého hospodaření vůči svým uživatelům. Obsah uvedených výkazů vymezuje zákon o účetnictví, jejich konkrétní náplň a návod na sestavení v pojišťovných metodika Ministerstva financí.

Pojišťovny jsou povinny zveřejnit výsledky dosažené v příslušném účetním období ve výroční zprávě, jejíž obsah je vymezen rovněž metodikou Ministerstva financí, a jako akciové společnosti mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem.

Příklad: Metodický pokyn pro zpracování a předložení výročních zpráv pojišťoven za rok 2002 (výhradně pro potřeby státního dozoru)

Ministerstvo financí České republiky vydává metodický pokyn pro zpracování výročních zpráv za rok 2002 pro pojišťovny, kterým bylo uděleno povolení k podnikání v pojišťovnictví na území České republiky. Výroční zpráva je soubor dokumentů vydaných společnostmi na závěr každého účetního období za účelem informování akcionářů a třetích osob. Zpráva obsahuje informace o vývoji, současné situaci a vyhlídkách společnosti. Přesná forma a obsah zprávy, rozsah jejího zveřejnění a předpisy pro její vyhotovení se liší podle zákonů a zvyklostí jednotlivých států.

Výroční zpráva za rok 2002 musí obsahovat:

➤ **Komentáře**

1. Zajištění - způsob a rozsah zajištění, zajišťovatelé pro jednotlivé druhy pojištění
2. Mimobilanční závazky
3. Zálohy: Uvést jednotlivé poskytnuté zálohy záúčtované k 31.12.2002 v členění na provozní a ostatní zálohy
4. Dlouhodobé pohledávky z účtové skupiny 32 v analytickém členění
5. Dlouhodobé závazky s rozdělením na závazky z účtové skupiny 33 a 36
6. Účetní závěrka (rozvaha, výkaz zisků a ztrát, příloha s vysvětlivkami dle Opatření FMF V/2 - 31 380/1992 ve znění pozdějších změn a doplňků)
7. Auditorská zpráva
8. Seznam akcionářů k 31.12.2002 (s podílem nad 10 % s uvedením výše jejich podílu) a poslední známý stav akcionářů
9. Aktuální přehled členů statutárních orgánů
10. *Informace o vztahu mezi ovládající a ovládanou osobou (za předpokladu jeho existence)*

➤ **Výkazy k 31.12.2002 - auditované výsledky**

PVZ 1 - Odvětví životních pojištění

PVZ 2 - Odvětví neživotních pojištění

PVZ 3 - Soukromé životní pojištění

PVZ 4 - Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla

PVZ 5 - Souhrn za pojišťovnu

PVZ 6 - Výkaz o tvorbě a výši technických rezerv a skladbě finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy

➤ **Rozvaha + Výkaz zisků a ztrát**

V případě, že pojišťovna má nejméně 20% majetkovou účast v jiné obchodní společnosti nebo její oprávnění k řízení jiné společnosti vyplývá ze smlouvy nebo stanov bez ohledu na výši majetkové účasti, je povinna sestavovat konsolidovanou účetní závěrku, čímž se rozumí rozvaha, výkaz zisků a ztrát, pomocné přepočty a vysvětlivky v příloze, ve které jsou závěrky mateřského podniku a některých nebo všech dceřinných podniků představeny tak, jako by tyto účetní jednoty tvořily jednotný celek.

Při účtování mezd, platů, daní sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění, závazků a pohledávek v rámci dodavatelsko-odběratelských vztahů, případně při některých dalších operacích se účetnictví pojišťoven zásadně neliší od běžného účetnictví. Na druhé straně při účtování vlastních operací pojišťovny se setkáváme se zcela novými účty, třídami, složitějším účtováním, rozsáhlejší podrozvahou, popřípadě s dalšími zvláštnostmi účetnictví pojišťoven.

Při tvorbě účetnictví pojišťoven byl respektován fakt zapojení České republiky do Evropské unie, proto se vycházelo z doporučení direktiv ES. Účetní výkazy, výsledky účetního procesu, ačkoliv je jejich podstata stejná jako v běžném podnikatelském účetnictví, vykazují určité zvláštnosti, jejich struktura je složitější, odráží složitější členění činnosti pojišťoven.

1.4 Technické rezervy životního pojištění

Technické rezervy jsou rozvahové položky vytvořené pro případ vzniku nákladů nebo ztrát, jejichž existence nebo částka je nejistá k rozvahovému dni.

1.4.1 Druhy technických rezerv

Mezi technické rezervy životního pojištění patří:

- rezerva na nezasloužené pojistné
- rezerva na pojistná plnění
- rezerva na prémie a slevy
- rezerva pojistného životních pojištění
- rezerva na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník

1.4.1.1 Rezerva na nezasloužené pojistné

Rezerva na nezasloužené pojistné se tvoří u životních i u neživotních pojištění pro každou smlouvu zvlášť z důvodu nutnosti časového rozlišení předepsaného pojistného dle pojistné doby, která svou délkou přesahuje sledované účetní období (jedná se tedy o přesun části předepsaného pojistného vztahujícího se na rizika odpovídající následujícím účetním obdobím).

Výše této rezervy odpovídá části předepsaného pojistného vztahující se k budoucím účetním obdobím a stanoví se jako souhrn těchto částí pojistného vypočítaný podle jednotlivých pojistných smluv.

Nelze-li rezervu na nezasloužené pojistné stanovit podle předchozího odstavce, použijí se pro stanovení výše rezervy matematicko-statistické metody. U těch pojištění, u kterých se pojistné riziko v průběhu roku opakovaně mění, se pro stanovení výše rezervy použijí matematicko-statistické metody, které k průběhu pojistného rizika přihlížejí.

Z účetního hlediska je předepsané hrubé pojistné pro pojišťovnu výnosem, který musí být v souvislosti s účetní zásadou aktuálnosti (tj. princip, v kterém jde o věcnou a časovou souvislost nákladů a výnosů s účetním obdobím) zkrácen o část předepsaného pojistného vztahujícího se k dalším účetním obdobím. Zaúčtování rezervy se provádí na vrub nákladů. V následujícím období je část rezervy v odpovídající výši rozpuštěna do výnosů.

Pro výpočet rezervy se používá metoda „pro rata temporis“ (ad1.), eventuálně „čtyřřadvacetinová“ (ad2.), jejichž princip je následující:

ad1.) metoda „pro rata temporis“

$$\text{Rezerva na nezasloužené pojistné} = \frac{\text{počet dní po 31. 12.}}{\text{délka pojistné doby}} \cdot \text{předpis hrubého pojistného}$$

ad2.) metoda „čtyřřadvacetinová“

$$\text{Rezerva na nezasloužené pojistné} = \frac{\text{počet polovin měsíců po 31. 12.}}{\text{délka pojistné doby v polovinách měsíců}} \cdot \text{předpis hrubého pojistného}$$

(k hrubému pojistnému lze přičíst i počáteční náklady na pojištění)

1.4.1.2 Rezerva na pojistná plnění

Tvoří se především pro neživotní pojištění a slouží ke krytí pojistných plnění (a nákladů s nimi spojených) vztahujících se k běžnému účetnímu období, avšak do jeho konce, z nejrůznějších technických příčin, neuskutečněných - ke dni účetní uzávěrky tedy nejsou známy skutečné výše nákladů na pojistná plnění. Proto je nutné, z principu akruálnosti, tato dosud neznámá pojistná plnění zohlednit, a to tvorbou rezervy, v nákladech běžného účetního období.

Rezerva na pojistná plnění je určena ke krytí závazků z pojistných událostí. Na základě postavení pojistné události v procesu její *likvidace* se rezerva analyticky člení na:

a) pojistné události v běžném účetním období *vzniklé, nahlášené, ale v tomto období nezlikvidované* (tzv. RBNS rezervy = z angl. Reported But Not Settled)

- zpravidla se určuje odborným odhadem likvidátora pro jednotlivé události zvlášť, u odvětví s poměrně nízkými náklady na plnění lze užít i zjednodušenou metodu navýšení existující rezervy vždy, když je evidována nová škoda

- výše rezervy na pojistná plnění se stanoví jako souhrn nákladů na pojistná plnění vypočítaných pro jednotlivé pojistné události. Nelze-li výši rezervy stanovit uvedeným způsobem, použijí se matematicko-statistické metody.

b) pojistné události v běžném účetním období *vzniklé, ale v tomto období nehlášené* (tzv. IBNR rezervy = z angl. Incurred But Not Reported)

- výše rezervy na pojistná plnění se stanoví metodou kvalifikovaného odhadu. Pro odhad výše této části rezervy je nutné užít matematických metod vycházejících ze zkušenosti s vývojem škod v minulosti, který je zpravidla zaznamenán v tzv. vývojovém trojúhelníku, který je dále rozšířen, resp. doplněn na obdélník, tzn. jsou odhadovány předmětné budoucí pojistná plnění. Jde o tzv. stupňové metody (*chain-ladder*). Při stanovování výše rezervy se bere v potaz vývoj inflace i možné změny relevantních vyhlášek a předpisů.

- jednoduchou metodou odhadu rezervy je metoda škodního poměru. Rezerva pro daný rok a dané pojistné odvětví se rovná rozdílu již vyplacených škod a částky, která je odhadem celkového objemu pojistných plnění pro daný rok získaný jako součin předpokládaného škodního poměru a zaslouženého pojistného daného roku. Škodní poměr je podíl celkové výše škod vzniklých v daném roce a zaslouženého pojistného připadajícího na tento rok.

Rezerva na pojistná plnění obsahuje rovněž hodnotu odhadnutých nákladů spojených s likvidací pojistných událostí. Rezerva se snižuje o odhad předpokládané výše vymahatelných částek, na něž má pojišťovna nárok v souvislosti s pojistnými plněními.

Poskytuje-li se u jednotlivých druhů pojištění pojistné plnění formou důchodu, tvoří se rezerva na pojistná plnění na základě pojistně matematických metod.

Závazky z pojistných událostí nastalých a ohlášených v běžném účetním období, včetně nákladů na likvidaci těchto událostí, které byly zahrnuty o rezervy pojistného životních pojištění nebo do rezervy pojistného neživotních pojištění, nesmí být zahrnuty do rezervy na pojistná plnění.

1.4.1.3 Rezerva na prémie a slevy

Rezerva na prémie a slevy se tvoří v souladu s pojistnými smlouvami. Na prémie a slevy se dá pohlížet jako na určitý druh pojistného plnění, které je vyplaceno v případě splnění příslušných pojistných podmínek. Rezerva se tvoří jak pro životní, tak pro neživotní pojištění a její použití je orientované na vyrovnání pojistného v případech výplaty premii, a nebo slev na něm (jedná se např. o slevy za frekvenci placení běžného pojistného, bezeškodný průběh, či také zproštění od placení pojistného v případě invalidity apod.). Je-li součástí dohodnutého pojistného plnění ze životního pojištění i podíl na výnosech nebo zisku z finančního umístění, zahrnuje tvorba rezervy na prémie a slevy na vrub nákladů i ty částky výnosu nebo zisku určené pro tento účel, které nejsou zahrnuty v rezervě pojistného životních pojištění. Výše rezervy je odhadována na základě vývoje poskytovaných premii a slev.

1.4.1.4 Rezerva na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník

Rezerva na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, je určena ke krytí závazků pojišťovny vůči pojištěným u těch odvětví životních pojištění, kdy na základě pojistné smlouvy investiční riziko nese pojistník (jedná se např. o investiční životní pojištění).

Jde o tzv. matematickou rezervu, jelikož je určována na základě standardních pojistně matematických metod. Výše rezervy se stanoví jako souhrn závazků vůči pojištěným ve výši hodnoty jejich podílů na umístěných prostředcích pojistného z jednotlivých smluv životního pojištění, a to podle zásad obsažených v pojistných smlouvách.

Výše rezervy odpovídá prostředkům pojistného investovaným v rámci dané smlouvy. Výše rezervy se upravuje dle aktuální hodnoty aktivní strany, nikoliv obráceně, jak je tomu u ostatních rezerv.

1.4.1.5 Rezerva pojistného životních pojištění

Tato rezerva představuje hodnoty závazků pojišťovny po odpočtu hodnoty budoucího pojistného (podle pojistně-technických metod). Jedná se bezesporu o nejdůležitější typ rezervy v životním pojištění. Životní pojišťovna by měla nashromáždit z přebytku pojistného v prvních letech každé pojistné smlouvy, a z odpovídajících úroků, určitou částku, aby v pozdějších letech mohla dostát svým závazkům, vyplývajících z uzavřených pojistných smluv. Tato kumulovaná částka úzce souvisí s tzv. *hodnotou pojistné smlouvy*, která oceňuje danou smlouvu v daném čase uplynulém od jejího uzavření podle vzorce:

→ *hodnota pojistné smlouvy v čase t* = očekávaná hodnota budoucích výdajů v čase t – očekávaná hodnota budoucích příjmů v čase t

přičemž očekávanou hodnotou budoucích výdajů (resp. příjmů) v čase t se míní očekávané výdaje (resp. příjmy) od času t do budoucnosti diskontované s použitím pojistně-technické úrokové míry k času t .

Rezerva pojistného životních pojištění se vypočítává podle jednotlivých smluv životních pojištění a je určena ke krytí budoucích závazků vůči těm, jež mají právo na pojistné výplaty ze životních pojištění.

Hodnota pojistné smlouvy se také někdy označuje jako *matematická rezerva*, neboť se počítá postupy pojistné matematiky. Je nepřipustná záporná hodnota rezervy pojistného (pokud hodnota vychází záporná, pak se nahrazuje nulovou hodnotou; to může nastat v případě, kdy riziko s rostoucím věkem klesá, nebo při zillmerování rezerv).

Faktory ovlivňující velikost rezervy jsou shodné s faktory ovlivňujícími velikost pojistného v životním pojištění. Mezi tyto faktory patří velikosti pojistných částek sjednaných v pojistných smlouvách, úmrtnost pojištěných, která vyplývá z použitých úmrtnostních tabulek, velikost použité technické úrokové míry při kalkulaci tarifu pojistného v životních pojištění, počet smluv životního pojištění.

Velikost rezervy musí zohledňovat při respektování budoucího přijatého pojistného závazky pojišťovny v budoucnu, tj. platby pojistných částek sjednaných v pojistných smlouvách, garantovanou účast pojištěných na zisku v životním pojištění a náklady pojišťovny spojené s provozováním pojištění.

Rezerva pojistného v netto hodnotách je v okamžiku uzavření smlouvy nulová, neboť netto pojistné je kalkulováno tak, aby očekávaná hodnota budoucích příjmů v čase 0 byla rovna očekávané hodnotě budoucích výdajů v čase 0 označované jako počáteční hodnota pojištění.

Počítá se *netto rezerva* a *brutto rezerva*. Brutto rezervě pojištění s běžně placeným pojistným se také říká zillmerovaná rezerva.

Jednotlivé rezervy se dají popsat takto:

➤ **netto rezerva** = zahrnuje pouze rizikovou a rezervotvornou složku pojistného (tj. rezerva je odvozena z netto pojistného)

Platí: $\text{Brutto pojistné} = \text{netto pojistné} + \text{správní náklady} + \text{bezpečnostní přírážka}$

Pojišťovna je povinna stanovit výši pojistného na základě reálných pojistně matematických předpokladů tak, aby pojistné bylo dostatečné a umožňovalo pojišťovně trvalou splnitelnost všech jejích závazků. Netto pojistné je počáteční hodnota pojištění je částka, kterou bude pojišťovna muset vyplatit v průměru vzhledem k příslušným úmrtnostním tabulkám na 1 pojistnou smlouvu přičemž diskontování se provádí pomocí přijaté pojistně-technické úrokové míry k okamžiku uzavření pojištění.

➤ **brutto rezerva** = je netto rezerva zohledňující správní náklady a bezpečnostní přírážku (analogický je vztah mezi brutto pojistným a netto pojistným), tato rezerva vychází z předepsaného brutto pojistného

➤ **zillmerovaná rezerva** = uvedenou rezervu pojišťovny působící v České používají velmi zřídka. Ve své podstatě směřuje rovněž k brutto rezervě, resp. je jí často přímo rovna

- počáteční jednorázové náklady musí pojišťovna vynaložit hned při uzavření smlouvy, i když je dostane zpět postupně v jednotlivých splátkách běžného pojistného. Aby se pojišťovna nestala věřitelem pojistníka, odečte tuto nesplacenou část dluhu z pojistníkovy pojistné rezervy → vznikne brutto rezerva (neboli zillmerovaná rezerva), která se rovná netto rezervě po odečtení nesplacených diskontovaných počátečních jednorázových nákladů

- její účetní význam je v rozložení výnosů a nákladů vyplývajících z pojistné smlouvy na účetní období v rozsahu odpovídajícímu skutečnému riziku pojištěného (úmrtí, dožití), kdy se v pravidelných intervalech matematická rezerva přepočítává, a přírůstek, resp. úbytek se zúčtuje do nákladů, resp. výnosů. Takto se činí kvůli komfortnímu splácení pojištění konstantním pojistným, které většinou nevystihuje aktuální míru rizika pojištěného.

Pracuje-li se pouze s netto hodnotami, je zvykem rezervu pojistného životních pojištění označovat pouze jako *netto rezervu*. Abychom vzorec pro výpočet netto rezervy zapsali pokud možno souhrnně pro různé druhy pojištění, uvažujeme následující obecnou situaci.

Vstupní parametry:

x - vstupní věk

n - doba pojištění

${}_n P_x$ - roční netto pojistné

t - t-tý rok trvání pojištění ($t=1,2,\dots,n$)

a_t - pojistné plnění při dožití t-tého roku pojištění

b_t - během pojistné plnění pro případ úmrtí t-tého roku pojištění

${}_t V_x$ - rezerva nashromážděná do konce t-tého roku pojištění

Pro netto rezervu pak platí:

$${}_t V_x \cdot l_{x+t} = ({}_{t-1} V_x + {}_n P_x) \cdot l_{x+t-1} (1+i) - (a_t \cdot l_{x+t} + b_t \cdot d_{x+t-1})$$

po matematických úpravách:

$${}_t V_x \cdot l_{x+t} \cdot v^{x+t} = ({}_{t-1} V_x + {}_n P_x) \cdot l_{x+t-1} \cdot v^{x+t-1} \cdot v \cdot (1+i) - (a_t \cdot l_{x+t} \cdot v^{x+t} + b_t \cdot d_{x+t-1} \cdot v^{x+t})$$

$${}_tV_x \cdot D_{x+t} = ({}_{t-1}V_x + {}_n P_x) \cdot D_{x+t-1} - (a_t \cdot D_{x+t} + b_t \cdot C_{x+t-1})$$

Jestliže netto rezervu nashromážděnou do konce t-tého roku pojištění (pro $t = 0, 1, \dots, n$) označíme symbolem ${}_tV_x$, pak pro ni dostaneme tento způsob vyjádření:

a) retrospektivní způsob výpočtu rezervy netto pojistného

- symbolicky: *minulé příjmy – minulé výdaje*

$${}_tV_x = \frac{{}_n P_x * \sum_{j=0}^{t-1} D_{x+j}}{D_{x+t}} - \frac{\sum_{j=1}^t (a_j * D_{x+j} + b_j * C_{x+j-1})}{D_{x+t}}$$

kde první zlomek je pojistné na jednu pojistnou smlouvu očekávané do konce t-tého roku a zúročené k tomuto okamžiku a druhý zlomek je pojistné plnění na jednu pojistnou smlouvu očekávané do konce t-tého roku a zúročené k tomuto okamžiku

b) prospektivní způsob výpočtu rezervy netto pojistného (tj. pohled do budoucna)

- symbolicky: *budoucí příjmy – budoucí výdaje*

$${}_tV_x = \frac{\sum_{j=t+1}^n a_j * D_{x+j} + b_j * C_{x+t-1}}{D_{x+t}} - \frac{{}_n P_x * \sum_{j=t+1}^n D_{x+j-1}}{D_{x+t}}$$

kde první zlomek je pojistné plnění na jednu pojistnou smlouvu očekávané od počátku (t+1)-ního roku a diskontované k tomuto okamžiku a druhý zlomek je pojistné na jednu pojistnou smlouvu očekávané od počátku (t+1)-ního roku a diskontované k tomuto okamžiku.

Retrospektivní i prospektivní způsob výpočtu rezervy dávají shodný výsledek → platí vztah:

retrospektivní způsob = minulé příjmy – minulé výdaje = budoucí výdaje – budoucí příjmy = prospektivní způsob

Přestože retrospektivní vzorec popisuje skutečně proces, jak se rezerva pojistného tvoří, v praxi se dává přednost prospektivnímu vzorci, neboť dovoluje zohlednit budoucí změny (dekrementní, úrokové, apod.), a v konkrétních případech může být prospektivní výpočet jednodušší, např. pokud se na počátku $(t+1)$ -ního roku již neplatí pojistné a speciálně vždy při jednorázovém pojistném.

1.5 Základní podmínky tvorby technických rezerv v životním pojištění

Při určení výše technických rezerv v životním pojištění postupuje pojišťovna podle těchto zákonných zásad:

➤ výpočet výše TR musí být proveden pomocí prospektivního pojistně-matematického ohodnocení, při kterém se zohlední všechny budoucí závazky stanovené smluvními pojistnými podmínkami pro každou jednotlivou smlouvu, a to včetně *všech zaručených výnosů souvisejících s odkupem pojištění* (tzv. odkupné), *prémii*, na které vznikl kolektivní nebo individuální nárok, *dalších možností*, na které má pojistník v souladu s podmínkami smlouvy nárok, *nákladů a provizí*, při zohlednění budoucího splatného pojistného.

používání retrospektivní metody je povoleno, jestliže lze prokázat, že výsledné technické rezervy nejsou nižší, než by bylo požadováno podle dostatečně opatrného prospektivního výpočtu nebo pokud pro daný typ pojistné smlouvy nemůže být použita prospektivní metoda

➤ metoda výpočtu TR musí být obezřetná i k metodě ohodnocení aktiv, která jsou kryta touto rezervou, zejména nesmí v důsledku jejího použití docházet k nadhodnocení aktiv

➤ výše TR se vypočítává pro každou pojistnou smlouvu zvlášť (použití odpovídajících aproximací nebo zobecnění je povoleno pouze v případech, kdy je pravděpodobné, že poskytnou přibližně stejný výsledek jako individuální kalkulace). Zásada odděleného výpočtu nesmí žádným způsobem bránit vytvoření dodatečných rezerv pro obecná rizika, která nejsou individualizována

➤ v případech, kdy je zaručena hodnota související s odkupem pojištění (tzv. odkupné), nesmí být v tomto okamžiku zaručená hodnota odkupného vyšší, než je v daném okamžiku výše matematické rezervy pro danou pojistnou smlouvu.

Část TR určené k úhradě nákladů pojišťovny je pojišťovna povinna stanovit na omezitelném základě s ohledem na členský stát, kde vznikl závazek, typ pojistné smlouvy a očekávané správní náklady včetně provize

Při výpočtu výše TR vytvářených k závazkům z pojistných smluv s dodatečným podílem na zisku je pojišťovna oprávněna použít metodu zohledňující budoucí prémie všech druhů, a to způsobem zohledňujícím předpokládaný budoucí vývoj a současnou metodu přiznání těchto premií.

2. Investování prostředků technických rezerv

Finanční umístění prostředků technických rezerv nám vymezuje §21a zákona o pojišťovnictví. Skladba finančního umístění je omezena procentuální výší, která je stanovena pro jednotlivé položky v §4 prováděcí vyhlášky Ministerstva financí č. 294/2003 Sb., kterou se mění vyhláška č. 75/2000 Sb., kterou se provádí zákon o pojišťovnictví. Na základě písemné žádosti může ministerstvo udělit pojišťovně nebo zajišťovně časově omezený souhlas s jinou skladbou finančního umístění, jestliže tím nedochází k porušení zásad *bezpečnosti, likvidity a rentability*. Splnění těchto podmínek musí pojišťovna nebo zajišťovna písemně doložit v žádosti.

Existují 3 příčiny existence finančního umístění prostředků, jejichž zdrojem jsou technické rezervy:

- kalkulační vzorec pojistného (převážně) životních pojištění obsahuje diskontování plateb technickou úrokovou mírou, ve spojitosti s teorií časové hodnoty peněz a předpokladu spotřební impatience klienta
- v rámci konkurenčního boje nabízejí pojišťovny plnění na bázi podílů na investičních výnosech nebo na zisku společnosti
- vlastní investiční činnost pojišťovny za účelem dosažení a maximalizace zisku.

Uvedené tři body představují závazky pojišťovny vůči svým klientům a akcionářům. Aby je pojišťovna byla schopna splnit, vstupuje na trh finančních aktiv za účelem dosažení požadovaného výnosu.

Je-li řeč o finančním umístění, je třeba rozlišovat, zda je míněno umístění aktiv vyplývajících z technických rezerv, či aktiv, jejichž bilančními ekvivalenty jsou položky vlastního kapitálu, či dokonce v obojetném smyslu.

2.1 Skladba finančního umístění prostředků technických rezerv

V souladu s příslušnými směrnici EU upravuje tvorbu a použití prostředků technických rezerv a skladbu finančního umístění zákon.

Tab.: Jednotlivé položky finanční skladby pojišťovny nebo zajišťovny podle prováděcí vyhlášky Ministerstva financí č. 294/2003 Sb.

Označení podle prováděcí vyhlášky	Finanční umístění	Limitní výše v % z celkových TR	Limitní výše v % z celkových TR, od jednoho subjektu
a)	státní dluhopisy, dluhopisy vydané ČNB a dluhopisy zaručené Českou republikou	75	-
b)	dluhopisy vydané bankami	50	15
c)	veřejně obchodovatelné dluhopisy vydané obchodními společnostmi	10	5
d)	pokladniční poukázky	75	-
e)	veřejně obchodovatelné komunální obligace	10	5
f)	půjčky, úvěry a jiné pohledávky, jejichž splnění je zajištěno bankovní zárukou	10	-
g)	směnky, jejichž splnění je zajištěno zárukou banky	10	-
h)	nemovitosti na území České republiky (pozemek nebo budova zapsaná v katastru nemovitostí jako jedna nemovitost nesmí překročit 10% z celkových TR)	20	10
i)	hypoteční zástavní listy	30	15
j)	veřejně obchodovatelné akcie a podílové listy, s výjimkou podílových listů podle písmene l)	10	5
k)	depozita a depozitní certifikáty u bank, které mají povolení působit na území ČR jako banka	50	15
l)	podílové listy otevřených podílových fondů	10	5
m)	předměty a díla umělecké kulturní hodnoty oceněná nejméně 2 znalci, za podmínek jejich pojištění pro případ poškození, zničení, ztráty nebo odcizení u jiné pojišťovny	5	-
n)	státní dluhopisy, jejichž emitentem jsou členské státy Evropské unie nebo centrální banky těchto států	75	-
n)	dluhopisy vydané Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj a Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj	50	-
o)	zahraniční cenné papíry, s nimiž se obchoduje na veřejném trhu členských států Evropské unie	10	5
p)	zahraniční cenné papíry, s nimiž se obchoduje na veřejném trhu členských států Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj	10	5
r)	půjčky pojištěným, kteří uzavřeli s pojišťovnou smlouvu na životní pojištění	5	-
**	deriváty k výše uvedeným položkám (za účelem snižování investičního rizika nebo usnadnění účinného řízení portfolia)	5	-

Část průměrného stavu finančního umístění musí být uložena tak, aby byla zabezpečena splnitelnost závazků z provozované pojišťovací nebo zajišťovací činnosti ve lhůtách stanovených zvláštním právním předpisem nebo dohodnutých v pojistné smlouvě. *Průměrným stavem* se rozumí veličina vypočtená vždy k poslednímu dni kalendářního měsíce jako součet stavu finančního umístění k prvnímu dni kalendářního měsíce, za který se průměrný stav zjišťuje, a stavu finančního umístění k poslednímu dni tohoto měsíce, dělený dvěma. Výši této části a způsob finančního umístění si pojišťovna stanoví v závislosti na charakteru provozované pojišťovací nebo zajišťovací činnosti a musí být potvrzeny odpovědným pojistným matematikem.

Pro skladbu finančního umístění v případě rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, se řídí pojišťovna ustanoveními pojistné smlouvy, nestanoví-li zákon jinak.

Ve své skladbě finančního umístění je pojišťovna nebo zajišťovna povinna dodržovat limity pro jednotlivé položky finanční skladby, které stanoví ministerstvo vyhláškou. Pro účely umístění movitého nebo nemovitého majetku na území členského státu není rozhodující, jaké požadavky stanoví pro vznik vlastnických nebo jiných práv k tomuto majetku právní úprava členského státu, kde je majetek umístěn. Pohledávky se považují za *umístěné v tom členském státě*, ve kterém mohou být plněny nebo jejich plnění vymáháno.

Jestliže se pojišťovna nebo zajišťovna zavázaly k pojistnému plnění v jiné než české měně, jsou povinny vytvořit aktiva, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, v této měně. To neplatí, jestliže:

- by tato aktiva nepřesahovala 7 % výše těchto rezerv
- měna není vhodná pro finanční umístění
- by tato aktiva kryla závazek v cizí měně, který nepřesahuje 20 % všech závazků v této měně.

Má-li být závazek kryt aktivy, která jsou vyjádřena v měně členského státu, je povinnost vytvoření aktiv v odpovídající měně splněna, jestliže jsou tato aktiva vyjádřena *v eurech*.

Tab.: Finanční umístění v rámci členských států

a)	dluhopisy vydané členským státem nebo jeho centrální bankou a dluhopisy, za které převzal záruku členský stát
b)	dluhopisy vydané bankami a obdobnými úvěrovými institucemi členských států
c)	kotované dluhopisy vydané obchodními společnostmi
d)	pokladniční poukázky
e)	kotované komunální dluhopisy
f)	půjčky, úvěry a jiné pohledávky, jejichž splnění je zajištěno bankovní zárukou,
g)	směnky, jejichž splnění je zajištěno bankovním směnečným rukojemstvím nebo bankovním avalem
h)	nemovitosti na území členských států
i)	hypoteční zástavní listy
j)	kotované akcie
k)	vklady potvrzené vkladovým certifikátem, vkladním listem či jiným obdobným dokumentem u bank, které mají povolení působit na území členských států jako banka
l)	předměty a díla umělecké kulturní hodnoty oceněná nejméně 2 znalci, za podmínky jejich pojištění pro případ poškození, zničení, ztráty nebo odcizení u jiné pojišťovny
m)	dluhopisy vydané Evropskou investiční bankou, Evropskou centrální bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj
n)	cenné papíry vydané jednotkou kolektivního investování

Tab.: Finanční umístění dále zahrnuje tyto položky

a)	zahraniční cenné papíry, s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu členských států Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
b)	půjčky pojištěným, kteří uzavřeli s pojišťovnou smlouvu na životní pojištění
c)	zajišťovací deriváty
d)	pohledávky za zajišťovnami

Zajišťovacími deriváty se rozumí takové deriváty, které současně splňují tyto podmínky:

- usnadňují řízení investičních rizik pojišťovny nebo zajišťovny
- od počátku vzniku zajišťovacího vztahu jsou písemně určeny zajišťované a zajišťovací nástroje, vymezena investiční rizika, která jsou předmětem investičního zajištění, a způsob zajišťování a doložení efektivnosti tohoto zajištění

➤ investiční zajištění je efektivní, to znamená pojišťovna nebo zajišťovna je povinna zjišťovat efektivnost investičního zajištění průběžně (bližší podmínky zjišťování efektivnosti investičního zajištění stanoví ministerstvo vyhláškou).

Zákon vymezuje zvláštní ustanovení pro skladbu finančního umístění v životním pojištění:

➤ pokud má pojistné plnění ze životního pojištění přímou vazbu na hodnotu jednotek kolektivního investování do převoditelných cenných papírů nebo na hodnotu aktiv vnitřního fondu, který je ve vlastnictví pojišťovny, obvykle rozdělený do jednotek, musí skladbu finančního umístění k těmto závazkům tvořit tyto jednotky nebo v případech, kdy nejsou jednotky stanoveny, aktiva vnitřního fondu.

➤ je-li pojistné plnění ze životního pojištění přímo svázáno s indexem akcií, musí skladbu finančního umístění vztahující se k těmto závazkům tvořit jednotky odpovídající této hodnotě nebo v případě, kdy jednotky nejsou stanoveny, aktiva s odpovídajícím zajištěním a obchodovatelností, která v maximální možné míře odpovídají těm, ze kterých určená hodnota vychází.

Pojišťovna z třetího státu, která provozuje na území České republiky pojišťovací činnost, je povinna část vlastních zdrojů umístit v České republice. Výše této části finančních zdrojů odpovídá té části požadované míry solventnosti, která se vztahuje k objemu pojišťovací činnosti na území České republiky (podle zákona nejméně však polovině garančního fondu).

Tuzemská pojišťovna je povinna vykazovat ministerstvu upravený výpočet solventnosti, který je stanoven vyhláškou ministerstva. Do tohoto výpočtu musí být zahrnuty všechny přidružené společnosti této pojišťovny, její společníci nebo přidružené společnosti společníka. Jestliže upravený výpočet solventnosti podle vykazuje záporný výsledek, je ministerstvo povinno uložit opatření k nápravě.

Technické rezervy představují nejvýznamnější položku v pasivech pojišťovny. Z účetního hlediska jsou tyto rezervy zdrojem krytí závazků pojišťovny vůči pojištěným, ve vztahu k nim musí být výše rezerv dostatečná. V důsledku rozvahového bilančního principu v rovnováze s technickými rezervami musí být finanční investice na straně aktiv. Identifikace aktiv podle toho, z jakého zdroje byly financovány, se nevyžaduje. Výše technických rezerv musí být dostatečná ve vztahu k závazkům vůči pojištěným.

Finanční umístění (investice) v pojišťovnách představuje především *nemovitý a finanční majetek*. Vedle pohledávek z přímého pojištění a ze zajištění je to nejvýznamnější součást aktiv pojišťovny. Z časového hlediska jde zejména o majetek dlouhodobé povahy. Výše finančního umístění musí odpovídat výši technických rezerv na straně pasiv rozvahy, neboť jde vlastně na straně aktiv o formu investování těchto rezerv jako *zdrojů krytí (financování) závazků vůči pojištěným*. K financování finančního umístění se používají jak cizí zdroje (technické rezervy, aj.), tak vlastní zdroje (zejména základní kapitál). I přes převážnou dlouhodobost by mělo finanční umístění být dostatečně likvidní, aby tak byla zajištěna solventnost pojišťovny.

2.2 Zásady investování prostředků technických rezerv

Na investování prostředků pokrývajících technické rezervy jsou kladeny mnohem vyšší bezpečnostní nároky, než na investování aktiv, jež kryjí vlastní zdroje pojišťovny. Měly by být investovány do finančních aktiv, která svou likviditou, výnosností a zejména časovým horizontem nejlépe vystihují charakter příslušné technické rezervy. Zákon o pojišťovnictví definuje tyto zásady:

- zásada bezpečnosti: jednotlivé složky finančního umístění musí poskytovat záruku návratnosti vložených prostředků
- zásada rentability: jednotlivé složky finančního umístění musí zabezpečovat výnos z jejich držby nebo zisk z jejich prodeje
- zásada likvidity: v závislosti na charakteru provozované pojišťovací nebo zajišťovací činnosti by měla být část finančního umístění pohotově k dispozici k výplatě pojistných plnění – podle Občanského zákoníku
- zásada diverzifikace: jednotlivé složky finančního umístění by měly být rozloženy mezi větší počet právnických osob, mezi nimiž není vztah ovládané a ovládající osoby ani osob – podle Obchodního zákoníku.

Mezi rentabilitou na jedné straně a bezpečností podpořenou diverzifikací a likviditou na druhé platí inverzní vztah. Z tohoto opačného postavení požadavků na investování vyplývá i protichůdnost finančního umístění, kdy akcionáři a pojistní podílci mohou upřednostňovat výnosnost i za cenu nežádoucího zvýšení rizikovosti, a tím ohrozit schopnost dostát svým smluvním závazkům vůči svým klientům, příklad může být i obráceně.

Z tohoto důvodu je finanční umístování prostředků z technické rezervy předmětem pozornosti státního dozoru.

2.3 Regulace ze strany státu

Státní dozor a kontrola v pojišťovnictví jsou v České republice zabezpečovány Ministerstvem financí ČR (jedná se o Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění). Jeho činnost je primárně upravena zákonem o pojišťovnictví a prováděcí vyhláškou č. 294/2003 Sb., kontrolní činnost pak zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.

Při výkonu svých činností spolupracuje Odbor MF ČR, na základě Dohody o vzájemné spolupráci při výkonu bankovního dohledu a státního dozoru nad finančním trhem, také s Českou národní bankou a Komisí pro cenné papíry.

V souladu se standardy Evropské unie se dozorčí orgán v rámci sledování „finančního zdraví“ pojišťovny zaměřuje na pět základních prvků. Jsou jimi:

- tvorba technických rezerv
- vyrovnávací rezerva
- skladba finančního umístění prostředků, jejichž zdrojem jsou technické rezervy
- minimální a skutečná míra solventnosti
- technická úroková míra.

Státní dozor upíná svoji pozornost na tvorbu jednotlivých technických rezerv, a to s ohledem na jejich dostatečnost vzhledem k závazkům z pojistných smluv, a dále na finanční umístění aktiv, které jsou zdrojem technických rezerv.

Kvalita finančního umístění aktiv, jejichž zdroji jsou technické rezervy, hraje důležitou roli pro finální splnění smluvních povinností pojišťovny. Z tohoto důvodu státní dozor prostřednictvím zákona o pojišťovnictví, a prováděcí vyhlášky, vymezuje zcela jasně, kam a v jaké míře maximálně smí pojišťovna umísťovat své technické rezervy.

2.4 Umístění prostředků technických rezerv u vybraných pojišťoven

Vybrala jsem si 5 pojišťoven, které provozují na našem území životní pojištění. Pro ukázkou jsem vypracovala přehled technických rezerv a jejich umístění v podobě investic.

Konkrétně to jsou:

- Aviva, životní pojišťovna, a.s.
- Generali pojišťovna, a.s.
- Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.
- Allianz, pojišťovna, a.s.
- Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.

2.4.1 AVIVA, životní pojišťovna, a.s.

Aviva, životní pojišťovna, a.s., působí v České republice od roku 1997 (do roku 2002 pod názvem Commercial Union). Pražská centrála společnosti se stala druhou otevřenou pobočkou skupiny Aviva ve střední a východní Evropě. V současné době spravuje životní pojištění více než 35 tisícům klientů. Je členem České asociace pojišťoven, členem Britské i Americké obchodní komory.

2.4.1.1 Výše technických rezerv - Aviva, životní pojišťovna, a.s.

Tab.: Výše technických rezerv - Aviva, životní pojišťovna, a.s. (v tis Kč.)

Technické rezervy	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002
Rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	152 019	254 332	399 037
Rezerva na pojistná plnění	12 361	18 301	14 678
Rezerva pojistného životních pojištění	119	273	421
Rezerva na nezasloužené pojistné	689	13 854	32 615
Ostatní technické rezervy	1177	-	-
CELKEM	166 365	286 760	446 751

2.4.1.2 Finanční umístění - Aviva, životní pojišťovna, a.s.

Tab.: Depozita u bank - Aviva, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002
Depozita u bank	216 707	299 812	411 117

Tab.: Cenné papíry - k 31.12.2000 - Aviva, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

K 31.12.2000	Cena pořízení	Výnos/ dividenda	CELKEM	Současná hodnota
Cenné papíry s pevným výnosem				
Dluhopisy a obligace tuzemských banka společností	65 310	1 252	66 562	66 452
Státní dluhopisy České republiky	26 982	485	27 467	27 284
Mezisoučet	92 292	1 737	94 029	93 736
Cenné papíry s proměnlivým výnosem				
Akcie tuzemských bank a společností	27 419	-	27 419	25 786
Zahraniční cenné papíry	7 021	-	7 021	6 325
Mezisoučet	34 440	-	34 440	32 111
Cenné papíry v hrubé výši CELKEM	126 732	1 737	128 469	125 847
Opravné položky			- 2 407	
Cenné papíry v účetní hodnotě celkem			126 062	

Pozn.: Veškeré cenné papíry jsou určeny k obchodování. Veškeré cenné papíry s pevným výnosem, veškeré tuzemské cenné papíry s proměnlivým výnosem a zahraniční cenné papíry v celkové hodnotě 314.834 tis. Kč jsou kotovány na hlavním nebo vedlejším trhu Burzy cenných papírů Praha, a.s.

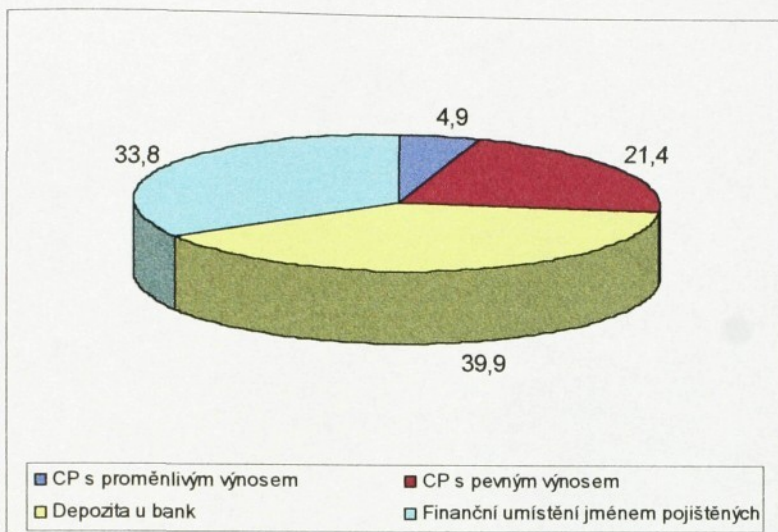
Tab.: Cenné papíry - k 31.12.2001 - Aviva, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

K 31.12.2001	Cena pořízení	Výnos / dividenda	CELKEM	Současná hodnota
Cenné papíry s pevným výnosem				
Dluhopisy a obligace tuzemských bank a společností	115 269	1 801	117 070	116 887
Státní a komunální dluhopisy a obligace	43 718	307	44 025	44 055
Mezisoučet	158 987	2 108	161 095	160 942
Cenné papíry s proměnlivým výnosem				
Akcie tuzemských bank a společností	33 749	123	33 872	28 869
Zahraniční cenné papíry	10 422	-	11 288	7 875
Mezisoučet	44 171	123	45 160	36 744
Cenné papíry v hrubé výši CELKEM	203 158	2 231	206 255	197 686
Opravné položky			- 8 294	
Cenné papíry v účetní hodnotě celkem			197 961	

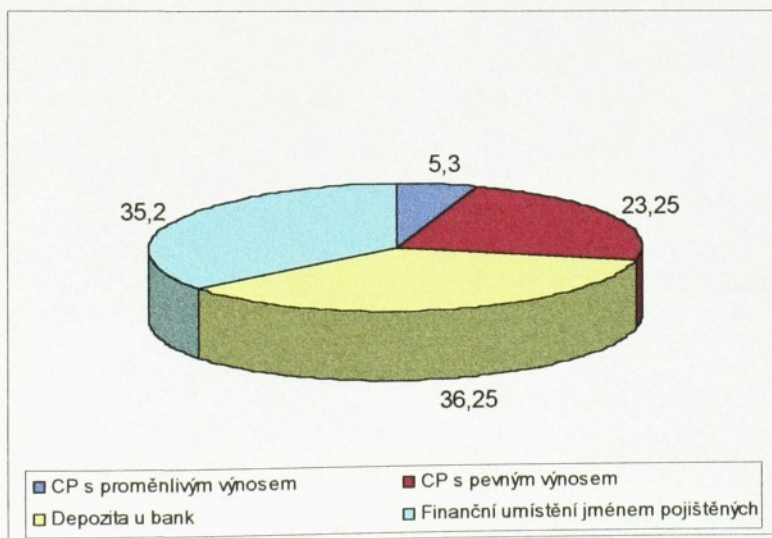
Tab.: Cenné papíry - k 31.12.2002 - Aviva, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

K 31.12.2002	Cena pořízení	Výnos / dividenda	CELKEM	Současná hodnota
Cenné papíry s pevným výnosem				
Dluhopisy a obligace tuzemských bank a společností	140 041	1 251	141 292	140 538
Státní a komunální dluhopisy a obligace	121 447	1 404	122 851	123 276
Mezisoučet	261 488	2 655	264 143	263 814
Cenné papíry s proměnlivým výnosem				
Akcie tuzemských bank a společností	49 801	-	49 801	45 799
Zahraniční cenné papíry	20 766	-	20 766	14 508
Mezisoučet	70 567	-	70 567	60 307
Cenné papíry v hrubé výši CELKEM	332 055	2 655	334 710	324 121
Pokles hodnoty finančního umístění			- 10 589	
Cenné papíry v účetní hodnotě celkem			324 121	

Graf: Finanční umístění, rok 2001 – Aviva, životní pojišťovna, a.s. (v %)

Graf: Finanční umístění, rok 2002 – Aviva, životní pojišťovna, a.s. (v %)

2.4.2 Pojišťovna Generali, a.s.

Generali pojišťovna, a.s., má své zastoupení v České republice již od roku 1832. Společnost u nás úspěšně působila až do roku 1945, kdy došlo ke znárodnění soukromých pojišťoven. V roce 1993 se Generali vrátila zpět do naší republiky jako jedna z nejsilnějších pojišťoven s širokou nabídkou produktů týkajících se pojištění osob, majetku, motorových vozidel, průmyslu a podnikatelů. Jako akciová společnost působí Generali Pojišťovna od ledna 1995, kdy došlo ke změně právního statutu. Organizační složka mezinárodního pojišťovacího koncernu Erste Allgemeine Versicherungs-AG se transformovala do české akciové společnosti Generali Pojišťovna a.s..

2.4.2.1 Výše technických rezerv - Pojišťovna Generali, a.s.

Tab.: Výše technických rezerv k 31.12.2000 - Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

	Brutto rezerva	Podíl zajistitele	Netto rezerva
Rezerva na nezasloužené pojistné	473 574	- 157 532	316 042
Rezerva pojistného životních pojištění	765 366	0	765 366
Rezerva na pojistná plnění	392 942	- 203 380	189 562
Rezerva na prémie a slevy	59 852	0	50 852
Vyrovňovací rezerva a jiné rezervy	119 832	- 32 563	87 269
CELKEM	1 811 566	- 393 475	1 418 091

Tab.: Výše technických rezerv k 31.12.2001 - Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

	Brutto rezerva	Podíl zajistitele	Netto rezerva
Rezerva na nezasloužené pojistné	513 316	- 168 963	344 353
Rezerva pojistného životních pojištění	1 102 758	0	1 102 758
Rezerva na pojistná plnění	661 719	- 369 681	292 038
Rezerva na prémie a slevy	78 762	0	78 762
Vyrovňovací rezerva a jiné rezervy	178 682	- 51 923	126 759
CELKEM	2 535 237	- 590 567	1 944 670

2.4.2.2 Finanční umístění - Pojišťovna Generali, a.s.

Tab.: Pozemky a budovy - Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002
Provozní			
Pozemky	17 849	17 849	20 716
Budovy – pořizovací cena	101 499	113 660	129 435
Budovy – oprávky	- 4 978	- 9 235	- 13 569
Provozní pozemky a stavby CELKEM	114 370	122 274	136 582

Tab.: Finanční umístění v podnicích s podstatným a rozhodujícím vlivem k 31.12.2000 –
Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

K 31.12.2000	Cena pořízení v tis.Kč	% podíl na základním kapitálu	Podíl na ZK v tis.Kč	Hospodářský výsledek v roce 2000 v tis. Kč	Čistý vlastní kapitál v tis. Kč	Podíly na zisku v tis.Kč
Rozhodující vliv						
Domácí společnosti						
Generali Capital s.r.o.	1 000	100%	1 000	- 683	- 317	0
CELKEM	1 000					
Oceňovací rozdíl	0					
Zůstatková hodnota	1 000					

Tab.: Finanční umístění v podnicích s podstatným a rozhodujícím vlivem k 31.12.2001 –
Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

K 31.12.2001	Cena pořízení v tis.Kč	% podíl na základním kapitálu	Podíl na ZK v tis.Kč	Hospodářský výsledek v roce 2001 v tis. Kč	Čistý vlastní kapitál v tis. Kč	Podíly na zisku v tis.Kč
Rozhodující vliv						
Domácí společnosti						
Generali Capital s.r.o.	1 000	100%	1 000	- 15 787	- 15 470	0

CELKEM	1 000					
Opravná položka	0					
Zůstatková hodnota	1 000					

Tab.: Finanční umístění v podnicích s podstatným a rozhodujícím vlivem k 31.12.2000 –
Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

K 31.12.2002	Cena pořízení v tis.Kč	% podíl na základním kapitálu	Podíl na ZK v tis.Kč	Hospodářský výsledek v roce 2002 v tis. Kč	Čistý vlastní kapitál v tis. Kč	Podíly na zisku v tis.Kč
Rozhodující vliv						
Domácí společnosti						
Generali Servis, s.r.o.	118	100%	118	1 133	3 048	0
Generali Capital s.r.o.	14 000	100%	1 000	- 5 074	- 7 544	0
CELKEM	14 118					
Oceňovací rozdíl	- 10 918					
Zůstatková hodnota	3200					

Pozn.: U žádné z uvedených společností nejsou rozdíly mezi procentuální výší vlastnického podílu a hlasovacími právy.

Tab.: Půjčky poskytnuté podnikům s rozhodujícím nebo podstatným vlivem - Pojišťovna
Generali, a.s. (v tis. Kč)

Rozhodující vliv	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002
Generali Capital s.r.o.	0	19 000	13 386
Oceňovací rozdíl (opravná položka)	0	0	- 13 253
	0	19 000	133

Tab.: Investice do cenných papírů - Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002
Ostatní cenné papíry			
- cenné papíry s proměnlivým výnosem	157 212	173 291	204 554
- cenné papíry s pevným výnosem	1 332 504	1 864 154	3 048 626
	1 489 716	2 037 445	3 253 180

Tab.: Cenné papíry s proměnlivým výnosem - Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

	31.12.2000		31.12.2001		31.12.2002	
	Cena pořízení	Reálná hodnota	Cena pořízení	Reálná hodnota	Cena pořízení	Reálná hodnota
Obchodovatelné na hlavním trhu burz cenných papírů	93 306	92 316	136 206	103 206	143 185	124 940
Obchodovatelné na vedlejším trhu burz cenných papírů	0	0	15 603	20 708	14 603	27 877
Obchodovatelné na zahraničních burzách	71 618	70 184	71 618	63 462	71 618	51 737
CELKEM	164 924	162 500	223 427	187 185	230 406	204 554
Oceňovací rozdíl (opravná položka)	- 7 712		- 50 136		- 25 852	
Reálná hodnota	157 212		173 291		204 554	

Tab.: Cenné papíry s pevným výnosem - Pojišťovna Generali, a.s. (v mld. Kč)

	31.12.2000		31.12.2001		31.12.2002	
	Účetní hodnota	Reálná hodnota	Účetní hodnota	Reálná hodnota	Účetní hodnota	Reálná hodnota
Obchodovatelné na hlavním trhu burz cenných papírů	881,9	892,0	1 240,5	1 313,3	1 732,4	1 834,4

Obchodovatelné na vedlejších burz cenných papírů	100,0	104,7	249,4	268,3	302,0	333,3
Neobchodovatelné na burzách CP	0	0	100,0	100,0	164,0	164,0
Obchodovatelné na zahraničních burzách	352,8	352,1	274,2	287,9	589,5	620,2
Naběhlý úrok	55,5	55,5	77,5	77,5	96,8	96,8
CELKEM	1 390,2	1 404,3	1 941,6	2 046,9	2 884,5	3 048,6
Oceňovací rozdíl (opravná položka)	- 2,2		0		164,1	
Reálná hodnota	1 388,0		1 914,6		3 048,6	

Tab.: Finanční umístění jménem pojistníků - Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

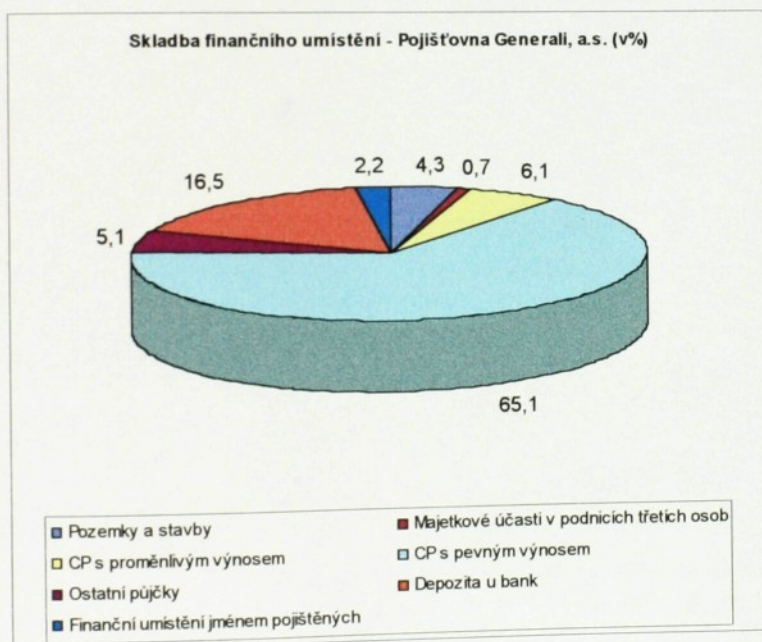
	31.12.2000		31.12.2001		31.12.2002	
	Účetní hodnota	Reálná hodnota	Účetní hodnota	Reálná hodnota	Účetní hodnota	Reálná hodnota
Cenné papíry s proměnlivým výnosem						
- zahraniční	0	0	0	0	4 086	4 157
- tuzemské	0	0	9 340	10 135	11 691	18 740
Oceňovací rozdíl (opravná položka)	0	0	- 121	0	7 120	0
	0	0	9 219	10 135	22 897	22 897
Cenné papíry s pevným výnosem						
- zahraniční	0	0	10 336	10 977	20 490	21 311
- tuzemské	0	0	16 656	16 954	62 911	62 940
Oceňovací rozdíl (opravná položka)	0	0	0	0	850	0
	0	0	26 992	37 931	84 251	84 251
Depozita u bank	0	0	27 348	27 413	1 021	1 021
CELKEM – reálná hodnota	0	0	63 559	65 479	108 169	108 160

Tab.: Depozita u bank - Pojišťovna Generali, a.s. (v tis. Kč)

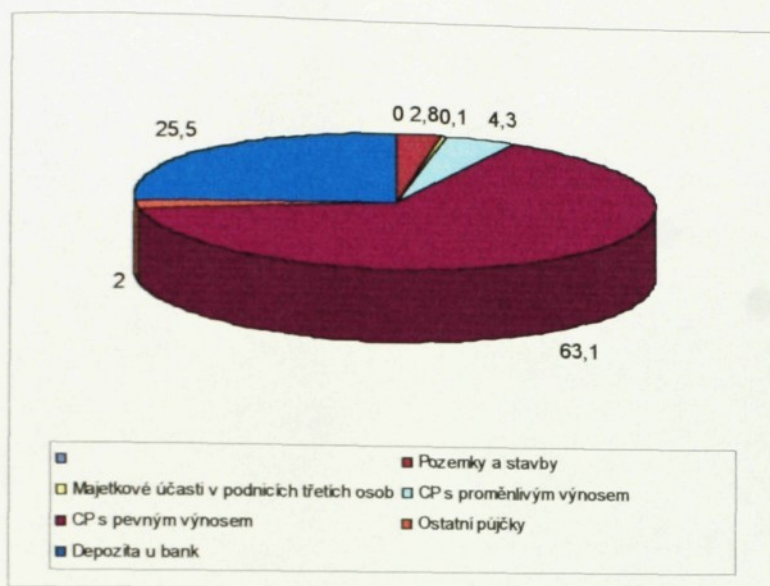
	31.12.2000 v tis. Kč	31.12.2001 v tis. Kč	31.12.2002 v tis. Kč
Depozita u bank			
- korunová	412 500	472 652	401 712
-cizoměnová	0	0	829 411
CELKEM	412 500	472 652	1 231 123

Pozn.: cizoměnová depozita představují vázaný vklad na koupi části podniku – „Zurich Versicherung-Gesellschaft“, organizační složka, se sídlem v Praze

Graf: Finanční umístění, rok 2001, Generali pojišťovna, a.s. (v %)

Graf. Finanční umístění, rok 2002 – Generali pojišťovna, a.s. (v %)

2.4.3 Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.

Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. je jedním z nejstarších pojišťovacích ústavů v Evropě. V České republice zahájila pojišťovací činnost v oblasti neživotního pojištění v roce 1993, a v oblasti životního pojištění o rok později. Majoritním vlastníkem Hasičské vzájemné pojišťovny, která je stoprocentně ryze českým podnikatelským subjektem, je svaz hasičů Čech, Moravy a Slezska. Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. od počátku působení na českém pojistném trhu nabízí pojišťovací produkty fyzickým i právnickým osobám v oblasti životního i majetkového pojištění. Podporuje protipožární prevenci a činnost sboru dobrovolných hasičů na území České republiky.

2.4.3.1 Výše technických rezerv - Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.

Tab.: Výše technických rezerv - Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

	Stav k 1.1.2002	Stav k 31.12.2002
Rezerva na nezasloužené pojistné	43 927	50 237
Rezerva na pojistné životních pojištění	30 823	40 244
Rezerva na pojistná plnění	23 074	16 205

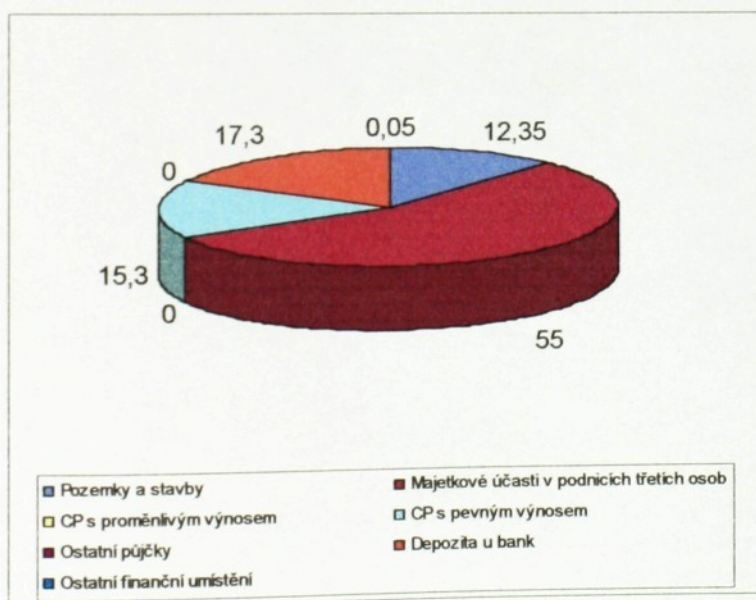
Rezerva na prémie a slevy	3 500	3 500
Vyrovnávací rezerva	2 420	5 539
CELKEM	103 744	745

2.4.3.2 Finanční umístění - Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.

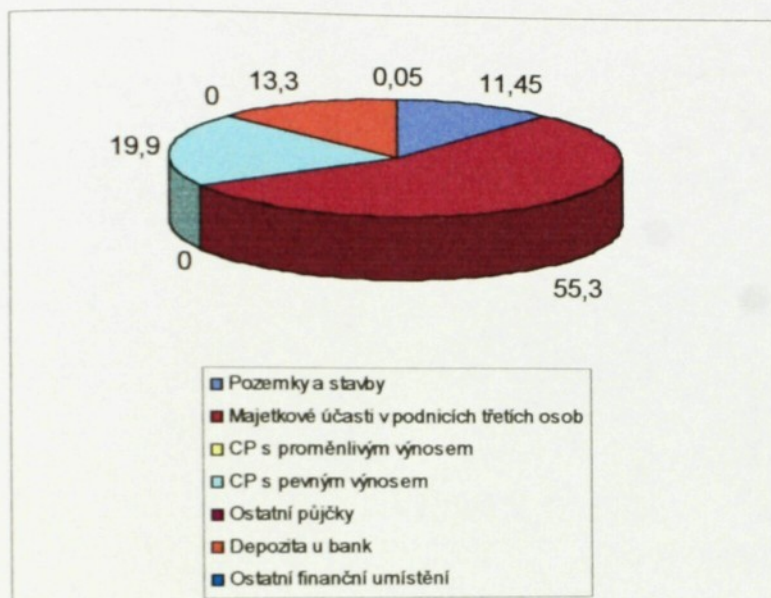
Tab.: Skladba finančního umístění - Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

	Stav k 1.1.2002	Stav k 31.12.2002
Pozemky a stavby	33 617	33 159
Majetkové účasti v podnicích s rozhodujícím vlivem	85 690	88 632
Majetkové účasti v podnicích s podstatným vlivem	64 092	70 998
Cenné papíry s pevným výnosem	41 574	57 450
Depozita u bank	47 096	38 435
Ostatní	120	120
Finanční umístění CELKEM	272 189	288 794

Graf: Finanční umístění, rok 2001 – Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. (v %)

Graf. Finanční umístění, rok 2002, Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. (v %)

2.4.4 Allianz pojišťovna, a.s.

Allianz pojišťovna, a. s., je stoprocentní dceřinná společnost předního pojišťovacího koncernu Allianz AG Mnichov. Svou činnost na českém pojistném trhu zahájila 1. ledna 1993. Dnes, jako univerzální pojišťovna, patří mezi tři největší pojišťovací společnosti v naší zemi. Allianz pojišťovna, a.s. je součástí světové finanční skupiny Allianz Group, jednoho z největších poskytovatelů finančních služeb s více než 60 miliony klienty, a to ve více než 70 zemích.

2.4.4.1 Výše technických rezerv - Allianz pojišťovna, a.s.

Tab.: Přehled technických rezerv - Allianz pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

Technické rezervy	2000	2001	2002
Rezerva na nezasloužené pojistné	1 121 079	1 070 355	1 129 701
Rezerva pojistného životních pojištění	1 879 427	2 719 445	3 451 285
Rezerva na pojistná plnění	1 005 952	1 382 923	2 077 040
Rezerva na prémie a slevy	119 428	90 296	69 342

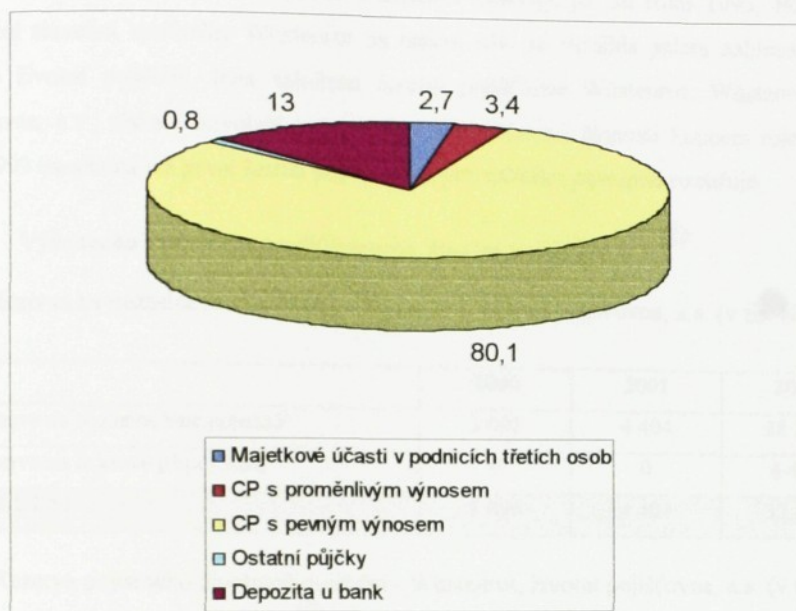
Vyrovnávací rezerva a jiné rezervy	559 855	801 828	790 340
CELKEM	4 685 741	6 064 847	7 517 708
Rezerva životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	-	-	13 318

2.4.4.2 Finanční umístění - Allianz pojišťovna, a.s.

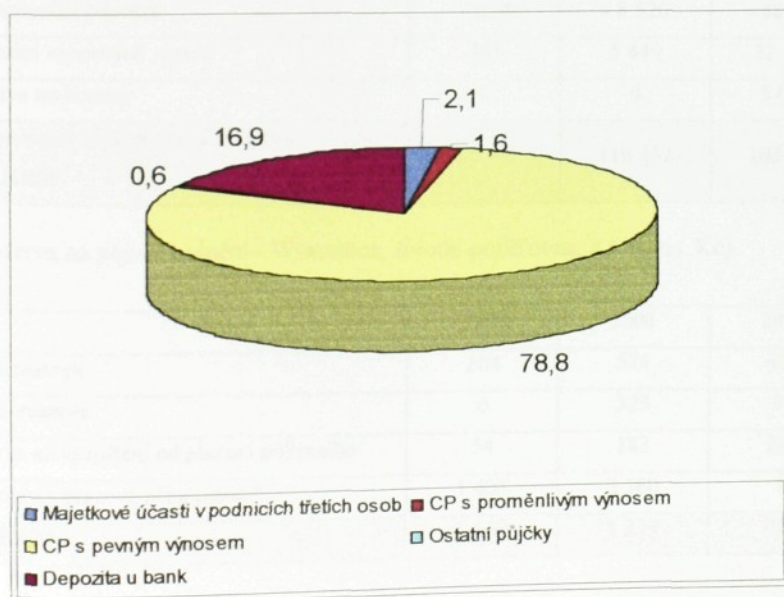
Tab.: Přehled finančního umístění - Allianz pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

Finanční umístění	2000	2001	2002
Finanční umístění v podnicích třetích osob a ostatní dlouhodobé pohledávky	165 162	183 607	183 607
Majetkové účasti v podnicích s rozhodujícím vlivem	165 162	183 607	183 607
Ostatní finanční umístění	3 815 158	6 609 216	8 847 606
Cenné papíry s proměnlivým výnosem	-	229 934	145 730
Cenné papíry s pevným výnosem	2 931 339	5 443 212	7 127 708
Ostatní půjčky	31 652	51 072	50 301
Depozita u bank	852 167	884 998	1 523 704
Ostatní finanční umístění	-	-	-
Pohledávky ze složených depozit	-	-	13 318

Graf: Finanční umístění, rok 2001 – Allianz pojišťovna, a. s. (v %)

Graf: Finanční umístění, rok 2002 – Allianz pojišťovna, a. s. (v %)

2.4.5 Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.

V České republice se značka Wüstenrot objevuje již od roku 1993. Po pětiletém působení stavební spořitelny Wüstenrot na našem trhu se rozšířila paleta nabízených služeb také o životní pojištění, byla založena životní pojišťovna Wüstenrot. Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s., získala povolení k provozování pojišťovací činnosti koncem roku 1998. V roce 1999 uvedla na trh první šestici pojištění a jejich nabídku postupně rozšiřuje.

2.4.5.1 Výše technických rezerv Wüstenrot, životní pojišťovny, a.s.

Tab.: Rezerva na nezasloužené pojistné - Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

	2000	2001	2002
Rezerva na nezasloužené pojistné	1 095	4 404	28 331
Rezerva na úrazové připojištění	0	0	4 434
CELKEM	1 095	4 404	32 765

Tab.: Rezerva pojistného životních pojištění - Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

	2000	2001	2002
Nezillmerovaná rezerva	42 730	113 523	215 834
Zillmerizační odpočet	- 830	- 8 520	- 48 053
Nulování záporných rezerv	401	5 449	32 199
Rezerva na bonusy	0	0	3 069
Bilancovaná zillmerovaná rezerva	42 301	110 452	203 049
CELKEM			

Tab.: Rezerva na pojistná plnění - Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

	2000	2001	2002
IBNR rezerva	204	571	434
RBNS rezerva	0	325	91
Rezerva na zproštění od placení pojistného	54	183	204
Rezerva na úrazové připojištění*	1 405	3 160	0
CELKEM	1 663	4 239	729

Pozn.: * rezerva na úrazové připojištění byla k 31.12.2002 převykázána z rezervy na pojistná plnění do rezervy na nezasloužené pojistné ve výši 4 434 tis. Kč bilančně

Tab.: Rezerva na prémie a slevy - Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

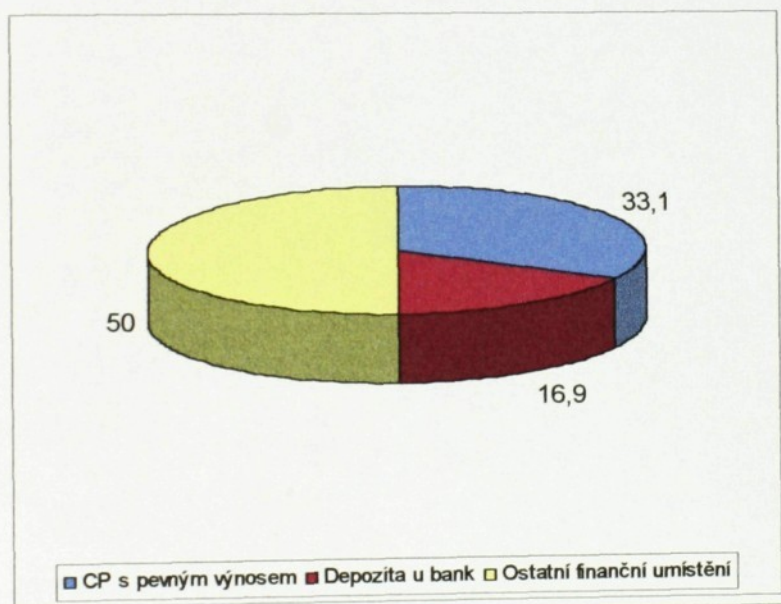
	2000	2001	2002
Rezerva na prémie a slevy	1 481	2 629	3 116

2.4.5.2 Finanční umístění - Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.

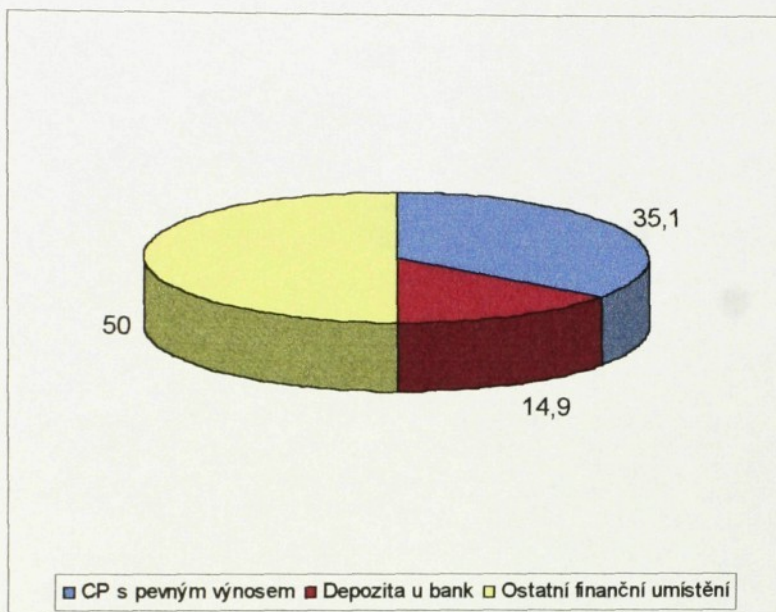
Tab.: Finanční investice - Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. (v tis. Kč)

	2000	2001	2002
Ostatní finanční umístění	101 510	187 427	301 243
Cenné papíry s pevným výnosem	61 510	123 927	211 243
Depozita u bank	40 000	63 500	90 000

Graf: Finanční umístění, rok 2001 – Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. (v %)

Graf: Finanční umístění, rok 2002 – Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. (v %)

2.5 Pojistný trh podle údajů České asociace pojistitelů

U členů *České asociace pojišťoven* („ČAP“) jsou k dispozici poměrně rozsáhlé statistické údaje, což umožňuje detailnější hodnocení pojistného trhu. Například životní pojištění provozují pouze členské pojišťovny ČAP. U celkových výnosů pak činí podíl členů ČAP 98,0%. Ty v roce 2002 dosáhly 488.728 mil. Kč. Celkové náklady pak 485.762 mil. Kč. Výsledek po zdanění ve výši 2.966 mil. Kč převyšuje o 278 mil. Kč výsledek za celý trh.

Se zvyšujícím se objemem předepsaného pojistného i výše technických rezerv souvisí rovněž výše celkových aktiv pojišťoven. Oproti roku 2001 vzrostl objem aktiv o 16%, v předchozím roce to bylo o 12%. Aktiva pojišťoven jsou tvořena zejména cizími zdroji (u pojišťoven jsou to technické rezervy). Podíl aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, na celkových aktivech měl mírně klesající tendenci – v roce 1999 tento podíl činil 72,2%, v roce 2002 65,5%.

Tab.: Členění výše aktiv podle životních a neživotních pojišťoven a pojišťoven se smíšenou činností

Pojišťovny provozující	2000		2001		2002	
	Výše aktiv (v mil. Kč)	Podíl na celkovýc h aktiv (v %)	Výše aktiv (v mil. Kč)	Podíl na celkovýc h aktiv (v %)	Výše aktiv (v mil. Kč)	Podíl na celkovýc h aktiv (v %)
Neživotní pojištění	20 964	11,7	17 634	8,8	18 823	7,4
Životní pojištění	13 820	7,7	16 669	8,3	21 298	9,2
Smíšenou činnost	143 945	80,6	166 233	82,9	192 554	83,4
CELKEM	178 729	100,0	200 536	100,0	232 675	100,0

U technických rezerv životního pojištění nastal růst o 13,7% na 111,2 mld. Kč a u technických rezerv neživotního pojištění o 25,7% na 46,7 mld. Kč. Kumulovaná výše celkových technických rezerv činila ke konci roku 2002 v souhrnu 157,9 mld. Kč.

Finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, znázorňuje následující tabulka. Je zřejmé že finanční umístění se výrazně nemění, především z důvodů zákonných opatření. Předepsané limity finančního umístění aktiv určují strukturu portfolia pojišťoven tak, aby bylo v maximální možné míře omezeno investiční riziko.

Tab.: Vývoj technických rezerv členů České asociace pojistitelů (v mld. Kč)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
CELKEM	63,4	72,4	85,2	96,9	98,3	109,7	117,1	135	157,9
Životní pojištění	49,5	55,0	57,7	63,8	67,9	76,7	86,3	97,8	111,2
Neživotní pojištění	13,9	17,4	27,5	33,1	30,4	33,0	30,8	37,2	46,7

Tab.: Členění technických rezerv podle pojišťoven životních, neživotních, a pojišťoven se smíšenou činností (v mil. Kč)

Pojišťovny provozující	2000		2001		2002	
	Výše TR v NŽP	Výše TR v ŽP	Výše TR v NŽP	Výše TR v ŽP	Výše TR v NŽP	Výše TR v ŽP
neživotní pojištění	4 484	-	5 538	-	6 289	-
životní pojištění	-	10 669	-	13 043	-	15 598
smíšenou činnost	26 820	75 587	32 145	84 732	35 845	100 868
CELKEM	31 304	86 256	37 683	97 775	42 134	116 466

Tab.: Skladba finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy (v %)

	2000	2001	2002	01/00	02/01
Nemovitosti	7,7	6,9	6,2	89,6	89,9
Majetkové cenné papíry	7,9	6,2	5,0	78,5	80,6
Dluhopisy	59,8	60,4	62,3	101,0	103,1
Půjčky	1,2	1,4	1,7	116,7	121,4
Depozita	12,8	13,4	10,2	104,7	76,1
Ostatní	10,6	11,7	14,6	110,4	124,8
CELKEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

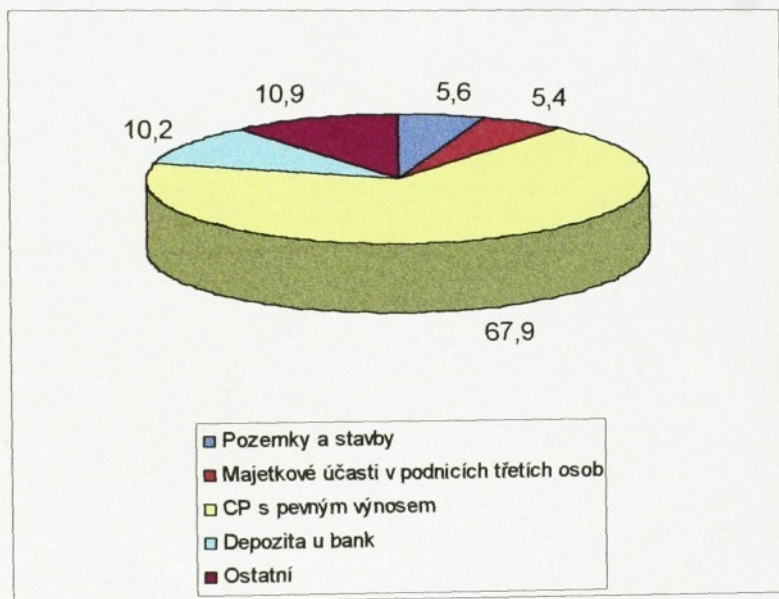
Pozn.: Položka *ostatní* zahrnuje směny, umělecké předměty, zahraniční cenné papíry obchodovatelné na veřejném trhu a deriváty

Tab.: Finanční umístění v roce 2002 (v mld. Kč)

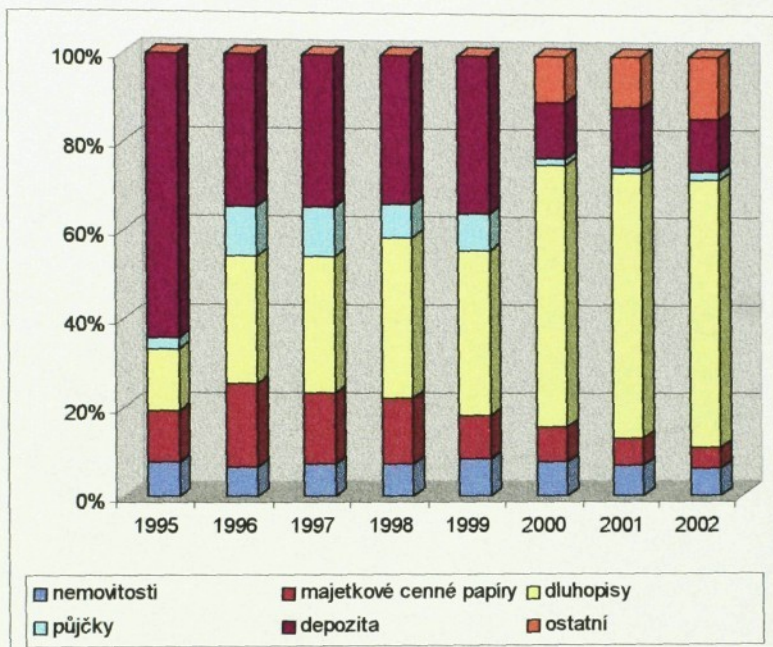
	Hodnota investice	Podíl (v %)
Finanční umístění celkem	198,8	100,0
Cenné papíry s pevným výnosem	135,0	67,9
Depozita u bank	20,2	10,2
Pozemky a stavby (nemovitosti)	11,1	5,6
Majetkové podíly v podnicích s rozhodujícím vlivem	10,8	5,4
Ostatní	21,7	10,9

Pozn.: Ve skladbě finančního umístění mají v posledních letech rozhodující podíl cenné papíry s pevným výnosem. V roce 2002 se jejich podíl ve srovnání s rokem 2001 zvýšil o 2%. Logickou reakcí na nízké úrokové sazby bylo snížení podílu bankovních depozit ve sledovaném období o 2,4%. U ostatních investic nebyly výkyvy v roce 2002 oproti roku 2001 k tak výrazné.

Graf.: Skladba finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, celý pojišťný trh ČR, rok 2002

Graf. Finanční umístění, celý pojistný trh ČR, v období 1995-2002

3. Zdanění výnosů pojišťovny

Vzhledem k tomu, že činnosti v pojišťovnictví jsou vlastně právními vztahy, vystupují v tomto vztahu na jedné straně osoby, které má zájem o pojištění (*pojistníci*), a na druhé *pojišťovny*, s kterými uzavírají pojistné smlouvy. Pojišťovny jsou podle zákona právnické osoby, kterým Ministerstvo financí udělilo povolení k provozování pojišťovací činnosti. Pojišťovací činnost může provozovat pojistitel se sídlem na území české republiky pouze jako akciová společnost nebo družstvo. Zákon však ještě předpokládá, že pojišťovací činnost může být vykonávána i jinou právnickou osobou, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis.

Za příjmy ze zdrojů na území ČR se u pojišťoven považují příjmy z činností vykonávaných prostřednictvím stálé provozovny (kancelář, místo prodeje), příjmy ze služeb, příjmy z obchodního nebo jiného poradenství, řídicí a zprostředkovatelské činnosti, a obdobné činnosti, podíly na zisku, příjmy z užívání movité věci nebo její části umístěné na území České republiky, odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob, příjmy z prodeje movitých věcí, které jsou v obchodním majetku provozovny, majetkových práv registrovaných na území ČR, z prodeje podílů na obchodní společnosti nebo družstvu se sídlem na území naší republiky, a jiné.

3.1 Zdanění příjmů právnických osob

Zdanění příjmů právnických osob se zabývá druhá část zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění zákona č. 438/2003 Sb. Poplatníky daně z příjmů v tomto případě jsou osoby, které nejsou fyzickými osobami, a dále organizační složky zahraničních společností. Poplatníci, kteří mají na území České republiky své sídlo nebo místo svého vedení (rozumí se tím adresa místa, ze kterého je poplatník řízen), mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na našem území, tak i příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Pro poplatníky, kteří nemají na našem území své sídlo, platí daňová povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů na území České republiky.

1. ledna 2004 došlo k velké novele zákona o daních z příjmů. Přechod na novou úpravu je řešen přechodnými ustanoveními tak, že až na výjimky se novela použije pro stanovení daňové povinnosti poprvé za zdaňovací období započaté v roce 2004. Jak je již zvykem u tzv. velkých novelizací zákonů, mění novela také zákon o rezervách pro zjištění základu daně, o kterém bude psáno později. Nejdůležitější změny se přitom týkají tvorby opravných položek k pohledávkám.

Novela přináší několik změn zákona o daních z příjmů. K problematice zpracovaného tématu se váže především snížení sazeb daně z příjmů právnických osob, a to postupně z 31% - na 28 % pro rok 2004, 26 % pro rok 2005 a 24 % pro rok 2006.

3.1.1 Hospodářský výsledek a jeho zdanění

Pro zjištění základu daně se vychází z výsledku hospodaření (zisk nebo ztráta). Do samostatného základu daně se zahrnují veškeré příjmy z dividend, podílů na zisku, vypořádacích podílů, popřípadě podílů na likvidačním zůstatku nebo jim obdobná plnění (podle zákona), a to ve výši včetně daně sražené v zahraničí plynoucí ze zdrojů v zahraničí v příslušném zdaňovacím období. Daňový základ se zaokrouhluje na celé tisícikoruny dolů a je zdaněn sazbou daně z příjmů právnických osob. V současné době činí tato sazba daně 28%.

Hospodářský výsledek před zdaněním:

= **výnosy** (účetová třída 6) - **náklady** (účetová třída 5)

Tento hospodářský výsledek se člení na:

- hospodářský výsledek z běžné činnosti
- hospodářský výsledek z mimořádné činnosti.

Hospodářský výsledek po zdanění představuje pro pojišťovnu disponibilní zisk nebo ztrátu, který se zjistí jako rozdíl mezi výnosy a náklady včetně daňové povinnosti. Naše účetnictví není účetnictvím daňovým, a proto se musí účetní hospodářský výsledek při zjišťování daňové povinnosti zvýšit o částky, které nelze zahrnout do nákladů a snížit o částky, o které byly nesprávně zvýšeny příjmy podle § 23 zákona o dani z příjmů.

3.1.2 Základ daně z příjmů

Předmětem daně je rozdíl, o který *příjmy (výnosy)* - z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují *výdaje (náklady)*, a to při respektování jejich věcné i časové souvislosti v daném zdaňovacím období.

Zdanění prostředků technických rezerv se řídí §6 zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (ve znění zákona č. 438/2003 Sb., který nabyt účinnosti k 1.1.2004). Rezervami se pro účely tohoto zákona rozumí *bankovní rezervy, rezervy v pojišťovnictví, rezerva na opravy hmotného majetku, rezerva na pěstební činnost a ostatní rezervy* specifikované tímto zákonem.

Tento zákon upravuje pro účely zjištění základu z daně způsob tvorby a výši rezerv a opravných položek, které jsou výdajem (nákladem) vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení příjmů u poplatníků daní z příjmů.

Rezervy se tvoří pro zjištění základu daně z příjmů. Zdaňovací obdobím se u právnických osob rozumí období vymezené zákonem o daních z příjmů, pokud trvá nejméně 12 kalendářních měsíců. V případě období kratšího než 12 měsíců - začíná rozhodným dnem fúze nebo přechodu jmění na společníka anebo rozdělení obchodní společnosti nebo družstva. U fyzických osob se rozumí kalendářní rok.

Poplatník je povinen v souvislosti s podáním daňového přiznání prověřit odůvodněnost tvorby rezerv a opravných položek a jejich skutečný stav porovnat s výší, kterou může poplatník uplatnit podle tohoto zákona v základu daně z příjmů zjištěném podle zákona o účetnictví.

Tvorba rezerv a opravných položek uplatněná v základu daně z příjmů zjištěném podle zákona o účetnictví musí být vždy zaúčtována podle tohoto zákona nebo uvedena v daňové evidenci. Rezervy se zruší vždy ke dni ukončení podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti nebo nájmu (ke dni přerušení podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti nebo nájmu, pokud tato činnost nebo nájem nejsou zahájeny do termínu pro podání daňového přiznání za příslušné zdaňovací období, ve kterém došlo k přerušení). Rezervy se nesmějí vytvářet na výdaje (náklady) na pořízení hmotného majetku. Zůstatek rezerv zjištěný na konci účetního období, za které se podává daňové přiznání, se převádí do následujícího účetního období.

➤ §6 - zákona č. 438/2003 Sb. – rezervy v pojišťovnictví:

Z technických rezerv v pojišťovnictví se podle zákona o pojišťovnictví pro účely zjištění základu daně z příjmů v období, za které se podává daňové přiznání, uznává tvorba rezerv, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení zajištění a udržení příjmů. Jedná se o tvorbu těchto rezerv:

- rezervy na neživotní pojištění ve výši, která nesmí překročit objem závazků vypočtený metodami stanovenými zákonem
- rezervy na životní pojištění ve výši, která nesmí taktéž překročit objem závazků vypočtený metodami stanovenými zákonem, vyplývající ze životních pojištění splatných podle uzavřených pojistných smluv.

Pro stanovení výše daňového základu je tedy nutné vypočítat technické rezervy, které jsou v pojišťovnictví velmi důležité, protože představují významnou položku daňově uznatelných nákladů. Platí:

- rezervy se uplatňují za zdaňovací období, přičemž zdaňovacím obdobím se rozumí *zdaňovací období* vymezené v zákoně o daních z příjmů (tj. 12 kalendářních měsíců)
- způsob a výše tvorby rezerv a opravných položek musí být prokazatelné, při inventarizaci se posuzuje výše a odůvodněnost rezerv a opravných položek
- rezervy se musí zrušit (zúčtovat) ve stejném roce, kdy pominuly důvody, pro které byly vytvořeny

3.2 Zdanění příjmů investovaných prostředků technických rezerv

Příjmy z investovaných prostředků TR je nutno rozdělit z daňového hlediska do několika skupin:

a) příjmy, které jsou osvobozeny od daně z příjmů:

- *úroky z hypotečních zástavních listů*

b) příjmy z dividend:

- *veškeré příjmy z dividend, podílů na zisku a podobných plnění* které plynou pojišťovnám se sídlem v ČR ze zdrojů v zahraničí.

Na takto vypočtený samostatný základ daně a snížený na celé tisícičkoruny dolů se vztahuje sazba daně **15 %**.

c) příjmy, které jsou zdaněny podle § 36 zákona o dani z příjmů:

➤ většina položek investic technických rezerv je zdaněna podle § 36 ZDP, kde činí sazba daně **15 %**. Některé z investic se podle tohoto zákona zahrnují do základu daně z příjmů a některé nikoliv.

Základ daně se stanoví samostatně za jednotlivé cenné papíry a *zaokrouhluje se na celé koruny dolů* s výjimkou dividendového příjmu. Základ daně je zaokrouhlen na celé halíře dolů.

d) příjmy, které se zahrnují do základu daně z příjmů:

- *úrokové příjmy z dluhopisů*
- *směnky, jejichž splnění je zajištěno zárukou banky*
- *úrokové příjmy z vkladních listů*
- *úrokové příjmy, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách a vkladových účtech*

To platí pouze pro pojišťovny se sídlem na území České republiky. Vzhledem k tomu, že tyto příjmy jsou zahrnuty do základu daně, pak jsou tyto druhy plnění zdaněny daňovou sazbou **28 %**.

e) příjmy, které se nezahrnují do základu daně z příjmů:

➤ u penzijních fondů sem patří veškeré příjmy, které jsou zdaněny zvláštní sazbou daně podle § 36 zákona. U pojišťoven patří do této skupiny veškeré příjmy, které nepatří do skupiny příjmů, které se zahrnují do základu daně. Sazba daně u těchto druhů příjmů činí **15 %**. Jedná se například o dividendy či podíly na zisku.

f) ostatní příjmy

Příjmy z ostatních typů investic jsou považovány za výnosy a tvoří základ daně.

Z rezerv patří do této skupiny následující položky:

- *půjčky, úvěry a jiné pohledávky, jejichž splnění je zajištěno bankovní zárukou*
- *nemovitosti na území České republiky*
- *předměty a díla umělecké kulturní hodnoty*
- *půjčky pojištěným, kteří uzavřeli s pojišťovnou smlouvu na životní pojištění*
- *úroky z bankovních úvěrů.*

3.3 Zdanění pojistných plnění

Právo na pojistné plnění vzniká tomu, kdo uzavřel pojistnou smlouvu, v případě nastalé události, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele plnit.

Veškerá plnění u pojištění osob (vyjma jednoho), pojištění majetku i pojištění odpovědnosti za škody jsou osvobozena od daně z příjmů. Příjmy z pojištění osob jsou předmětem daně a patří mezi příjmy z kapitálového majetku.

Novela zákona o dani z příjmů zpřesňuje zdanění plnění z pojištění osob. U pojištění pro případ dožití, u pojištění pro případ smrti nebo dožití a u důchodových pojištění je v nové právní úpravě zdůrazněno, že od daně z příjmů nejsou osvobozena jen plnění v případě dožití. Ostatní pojistná plnění z pojištění osob, jako např. plnění v případě smrti, ať už nastala z jakýkoli příčin, plnění z úrazových pojištění či připojištění, plnění v případě vzniku závažných nemocí nebo invalidity, jsou od daně z příjmu osvobozena. Plnění ze soukromého životního pojištění při dožití konce sjednané pojistné doby nebo jiného příjmu z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, se daní zvláštní sazbou daně. Mezi tyto jiné příjmy patří především tzv. částečné výběry z rezervy pojištění, se kterými se můžeme setkat především u investičních či flexibilních pojištěných osob. Za základ daně se považuje plnění z pojištění osob snížené o zaplacené pojistné, jedná se tedy o zdanění zhodnocení dosažené pojišťovnou či podílu na zisku. Takto vypočtený základ je základnou pro výpočet daně, která činí 15%. V případě jiného příjmu z pojištěné osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, se za základ daně považuje tento příjem snížený o zaplacené pojistné ke dni výplaty, a to až do výše tohoto příjmu. Plyne-li jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním opakovaně v průběhu trvání pojistné smlouvy, nelze tento příjem snižovat o dříve uplatněné zaplacené pojistné.

Po novele zákona je dosavadní právní úprava zachována, a rozšiřuje se pouze o způsob zdanění tzv. jiného příjmu z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy. Doplnění zákona o toto ustanovení si vyžádala potřeba řešit způsob a výši zdanění takto definovaného příjmu u nových typů flexibilních a investičních pojištění. Samotný fakt možnosti jiných příjmů z pojištění osob není porušením stanovených podmínek pro soukromé životní pojištění a dává tušit, že obliba těchto pojištění dále roste.

3.4 Zdanění placeného pojistného

Pojistné, neboli úhradu za poskytování pojistné ochrany, je povinen platit pojistník. Následující tabulka přehledně popisuje možnosti klienta umístit své volné peněžní prostředky za účelem jejich zhodnocení. Pro porovnání jsou zde u jednotlivých produktů uvedeny vstupní náklady, roční výnosy, míra likvidity a rizika, a případně existence - státní podpora, zdanění výnosů a pojištění vkladů. Výše uvedené číselné údaje, hlavně co se týče výnosů, jsou přibližné a orientační, a mohou se měnit dle aktuální situace. V případě příjmů z výnosů z cenných papírů nepodléhají dani z příjmů ty cenné papíry, u kterých doba držení přesáhne 6 měsíců.

Tab.: Rámcový přehled produktů na českém finančním trhu.

Produkt	Vstupní náklady	Roční výnosy (%)	Likvidita	Riziko	Státní podpora	Zdanění výnosů	Pojištění vkladů
Stavební spoření	ANO úhrada za uzavření smlouvy, zpravidla ve výši 1 % z cílové částky	přes 4% dle varianty	NÍZKÁ Lze vypovědět i před skončením pětileté vázací lhůty, ovšem se ztrátou nároku na státní podporu.	VELMI NÍZKÉ	ANO státní podpora ročně max. 3000 Kč, výnos je osvobozen od daně z příjmu	NE osvobozeny od daně z příjmu	ANO
Běžné účty	NE	0 - 1 %	VYSOKÁ	riziko je spojené se stabilitou ústavu, u něhož je běžný účet veden	NE	ANO 15%	ANO
Terminované vklady	NE	pevná nebo pohyblivá úroková sazba, průměrný výnos v současné době je cca 1% - 2 %, v závislosti na délce spoření a výši vkladu	NÍZKÁ podle délky doby uložení vkladu	riziko je spojené se stabilitou ústavu, u něhož je termínovaný vklad veden	NE	ANO 15%	ANO
Vkladní knížky	NE	cca 1 % vkladní knížky bez výpovědní lhůty 1 - 3 % vkl. knížky s výpovědní lhůtou (podle výše vkladu a délky výpovědní lhůty)	NÍZKÁ podle délky doby uložení vkladu	riziko je spojené se stabilitou ústavu, u něhož je vkladní knížka vedena	NE	ANO 15%	ANO - vkladní knížky na jméno NE - vkladní knížky na doručitele
Hypoteční zástavní listy	ANO	4 - 7 %	STŘEDNÍ doba splatnosti 2 - 5 let, lze prodat za aktuální cenu zpětně nebo přes burzu Podle délky doby uložení vkladu	NÍZKÉ	NE	NE osvobozeny od daně z příjmu	NE

Dluhopisy	ANO poplatek za zprostředkování nákupu	DIFERENCOVANÉ podle délky splatnosti	STŘEDNÍ podle druhu dluhopisu	podle druhu dluhopisu, u státních nízké, u podnikových dluhopisů větší	NE	ANO 15% *	NE
Akcie	ANO poplatek za zprostředkování nákupu	VELMI DIFERENCOVANÉ ovlivněny velkým množstvím nepředvídatelných faktorů	stupeň likvidity je do značné míry závislý na velikosti emise	VELMI VYSOKÉ	NE	ANO 15% *	NE
Podílové listy	ANO	DIFERENCOVANÉ vykazují velké výkyvy, v poslední době došlo k výraznému poklesu	STŘEDNÍ	STŘEDNÍ/ VYSOKÉ podle kvality portfolia, kvality správce fondu a vývoje na fin. trzích	NE	ANO 15% *	NE
Penzijní přípojištění	NE	průměrně cca 4 - 5 % bez státní podpory	NÍZKÁ	STŘEDNÍ podle subjektu nabízejícího produkt	ANO státní podpora max. 150 Kč měsíčně při měsíční úložce 500 Kč	ANO 15%	NE
Kapitálové životní pojištění	NE	průměrně cca 4 - 7 %	VELMI NÍZKÁ lze vypovědět většinou nejdříve po 2 letech s tím, že za nějakou dobu poté dostane klient pouze malou část vložené částky (odbytné)	STŘEDNÍ podle pojišťovny (nízké u velkých zahraničních pojišťoven se solidním zajištěním)	ANO daňové výhody (trvání smlouvy min. 60 měsíců, min věk pojištěného 60let)	ANO 15%	NE
Devizové vklady	ANO poplatek za konverzi do požadované měny	1 - 4 %	STŘEDNÍ v závislosti na délce splatnosti vkladu	STŘEDNÍ/ VYSOKÉ riziko je spojené se stabilitou ústavu a s vývojem devizového kursu příslušné	NE	ANO 15%	NE

Kapitálové životní pojištění představuje produkt, který především charakterizuje velmi nízká úroveň likvidity. Taktéž pro něj platí tvrzení o existenci poměrně vysoké míry rizika znehodnocení peněz, které jsme uvedli v předchozím odstavci. V případě výpovědi během několika prvních let dostane klient pouze zlomek vložené částky, neboť její velkou část tvoří pojistná složka. Průměrné výnosy z rezerv se pohybují okolo 4 až 7 %. Avšak výnos není zaručen a je zatížen daní ve výši 15 %.

3.4.1 Zdanění úspor v Evropské unii

Výše zdanění úspor je velmi citlivou záležitostí. Dotýká se téměř všech občanů Evropské unie. Vždyť naprosto volný pohyb kapitálu totiž umožňuje občanům uložit úspory do finančních institucí prakticky nejen všude na území EU, ale i mimo ně.

Je logické, že atraktivita uložení dočasně volných peněžních prostředků občany Evropské unie v jednotlivých zemí je dána:

- mírou rizika uložení volných peněžních prostředků do daného finančního produktu, instituce či banky
- nabídnutým úrokem
- výší odevzdaných daní z inkasovaných úroků do státní pokladny.

Vzhledem k těmto skutečnostem a hledání si vzájemné konkurence se nabízené úrokové sazby bankami za uložené vklady v Evropské unii velice blíží a jsou mnohdy téměř identické. Proto čím dál více nabývá na významu vliv rozdílných daní z úrokových výnosů. V současné době je to v podstatě jediný nástroj, který může přilákat volné úspory do příslušného členského státu od významných firem, občanů či finančních institucí. A jak je známo, kapitál je hnací silou ekonomiky každého členského státu.

V dnešní době zejména Velká Británie a Lucembursko využívají nástroje stimulující příliv volných prostředků nejen ze zemí Evropské unie, ale z celého světa. Nabízejí tak výhodné prostředky, že při větších finančních objemech je prostě nejlepší uložit peníze právě v těchto zemích. Tyto státy si dobře uvědomují, že mají-li občané spořit, musí jim být poskytnuty takové podmínky, aby se jim to vyplatilo. Nakumulované množství peněžních prostředků mohou potom banky půjčovat na bankovním trhu za nízké úrokové sazby a stimulovat investice a ekonomický rozvoj. Největší problém v současné době v Evropské unii vzniká u úroků, které inkasují rezidenti jiných států. V současné době se řeší problém - zdanění na místě vzniku a tedy ve prospěch rozpočtu státu, kde je úspora uložena, nebo má být zdanění součástí příjmu občana v místě jeho pobytu ve prospěch rozpočtu státu, kde plátce žije.

Mnoho by se vyřešilo jednotným zdaněním na celém území Evropské unie. Ovšem tato varianta se ukázala již v minulosti jako neuskutečnitelná. Největším odpůrcem jakékoliv harmonizace byla Velká Británie. Přesto vzájemná konkurence mezi členskými státy tlačí vlády jednotlivých států přijímat taková opatření, aby nebyl daný stát v konkurenční nevýhodě.

Z tohoto důvodu dochází k automatickému sblížování daňových sazeb v jednotlivých členských státech. Všem členským státům je nadmíru jasné, že neúnosný růst daňového zatížení se projevuje ztrátou pracovní iniciativy, poklesem sklonu k úsporám a k úniku kapitálu do zahraničí.

Směrnice o zdanění úrokových příjmů plynoucích fyzickým osobám z vkladů má za cíl zajistit účinné minimální zdanění těchto příjmů v rámci evropské unie ve státě, v němž je dotčená fyzická osoba residentem, a na druhé straně vyloučit případné dvojí zdanění.

Dvanáct členských států se zavázalo k uplatňování systému automatické výměny informací o těchto příjmech. Belgie, Lucembursko a Rakousko budou uplatňovat srážkovou daň ve výši 15% v prvních třech letech (2005-2007).

O výnosy z této daně se budou dělit se státem v němž má osoba trvalé bydliště, systém tzv. srážkové daně. Směrnice má velmi široký záběr, neboť zahrnuje úroky ze všech druhů pohledávek včetně vkladů v hotovosti, podnikových a státních dluhopisů a dalších obdobných převoditelných cenných papírů.

3.5 Zdanění tzv. odbytného

Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění osob či pojistná smlouva stanoví předpoklady, za nichž vzniká právo na zrušení pojištění s výplatou odbytného. Odbytné je vlastně částka, na niž má nárok ten, kdo s pojistitelem uzavřel smlouvu, a to na základě jeho žádosti o zrušení životního pojištění při splnění stanovených podmínek. Výplatou odbytného pojistný vztah zaniká.

Tedy v případě *předčasného ukončení smlouvy* soukromého životního pojištění je pojištěný povinen všechny daňové úlevy zpětně zahrnout do základu daně v příslušném zdaňovacím období (tzn. zpětně doplatit částky pojistného, o který se dříve snížil základ daně), čímž by se pro něj mohl příslušný základ daně přesunout do vyššího zdaňovacího pásma a v konečném součtu by tak najednou mohl zaplatit vyšší daň než co předtím na daních za celé roky ušetřil. Pro úplnost je třeba doplnit, že pro výpočet odbytného je rozhodné to, že se pro zjištění základu daně nesnižuje o příspěvky zaplacené zaměstnavatelem po 1.lednu 2001 a dále o zaplacené pojistné, které bylo dříve uplatněno v souvislosti s jiným příjmem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy.

Daň je vypočtena pojist'ovnou a je odvedena příslušnému správci daně. O výši daně je pojištěný obvykle informován v tzv. likvidačním dopise. Odbytné při předčasné výpovědi smlouvy

4. Závěr

Cílem mé práce bylo popsat technické rezervy životního pojištění, formy investování prostředků těchto rezerv, a jejich zdanění. Technické rezervy jsou daňově uznatelné volné peněžní prostředky určené k použití v budoucích pojistných obdobích. Smyslem jejich používání je zabezpečit, aby hospodářské výsledky daného účetního období nebyly zkreslovány náklady nebo výnosy věcně patřícími do jiného účetního období. Technické rezervy se v životním pojištění se dělí podle účelu jejich použití na rezervu na nezasloužené pojistné, rezervu pojistného životních pojištění, rezervu na pojistná plnění, rezervu na prémie a slevy, a rezervu životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník.

Klient, který chce uzavřít pojistnou smlouvu, je při výběry pojišťovny ovlivněn řadou jednak svých požadavků a jednak nabídkami jednotlivých pojišťovacích subjektů. V první řadě zpravidla vychází ze svých osobních priorit a z očekávaných výhod. Pojistitelé zejména u životních a důchodových pojištění poskytují podíl na zisku, resp. podíl na výnosech z umístění prostředků rezerv a to v závislosti na dosažených hospodářských výsledcích. Podíl na zisku je jedním z významných faktorů, který může přimět klienta k uzavření pojistné smlouvy. Proto je důležité, kam pojišťovny peněžní prostředky investují. Ve své investiční strategii je pojišťovna povinná dodržovat zásady investování, limity pro jednotlivé složky finanční skladby, které stanoví ministerstvo vyhláškou.

Pojistně-technické rezervy, které pojišťovny v souvislosti s provozováním pojištění, především životního pojištění tvoří, investují na finančním trhu. Pojišťovny jsou z tohoto hlediska významnými investory finančního trhu. Pro životní pojištění je typické spojení s dlouhodobým procesem spoření. Proto jsou prostředky rezerv vhodné k dlouhodobému investování na kapitálovém trhu, tvoří základ portfolia pojišťovny. Smyslem rozdělení peněžních zdrojů (portfolia) je snaha o rozmístění investičních rizik do různých, na sobě nezávislých oblastí. Investor u každé své investice musí sledovat několik faktorů, kterými jsou velikost investice a její očekávaný vývoj, očekávaný výnos investice, výše možného rizika, a v neposlední řadě očekávaná míra likvidity. Investování je dáno podmínkami, ve kterých pojišťovny svoji činnost provozují, tedy především podmínkami na finančním trhu. Jak je vidět z údajů České asociace pojišťoven, velký podíl při investování prostředků rezerv pojišťovny představuje investování prostřednictvím dluhopisů a depozit u bank.

Tab.: Skladba finančního umístění za celý pojišťný trh, rok 2000 – 2002

	2000 (v %)	2001 (v %)	2002 (v %)	01/00	02/01
Nemovitosti	7,7	6,9	6,2	89,6	89,9
Majetkové cenné papíry	7,9	6,2	5,0	78,5	80,6
Dluhopisy	59,8	60,4	62,3	101,0	103,1
Půjčky	1,2	1,4	1,7	116,7	121,4
Depozita	12,8	13,4	10,2	104,7	76,1
Ostatní – směnky, umělecké předměty, zahraniční CP,...	10,6	11,7	14,6	110,4	124,8
CELKEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vzhledem k některým druhům pojištění může nastat situace, že pojišťovna potřebuje okamžitě větší sumu peněz. Z tohoto důvodu ukládají pojišťovací instituce část svých aktiv, jak vyplývá z tabulky, kolem 10-15 % do vysoce likvidních krátkodobých investic, které jdou poměrně lehce a rychle změnit na hotovostních peněžní prostředky. Patří sem jednak krátkodobá bankovní depozita a jednak krátkodobé cenné papíry typu depozitního certifikátu (tj. cenného papíru vystaveného bankou nebo spořitelnou) a směnky. Ostatní prostředky rezerv ukládají pojišťovny do střednědobých nebo dlouhodobých investic. Nejčastěji do cenných papírů s pevně stanoveným úrokem - obligací, které zabezpečují stabilní příjem, dále do akcií, které často představují realizaci vyšší míry zúročení vložených finančních prostředků (viz tabulka).

Z uvedených rozborů jednotlivých investičních politik vyplývá, že sledované pojišťovací subjekty investovaly do stejných forem investic, ale z různým podílovým procentem. Největší procento investic tvořily cenné papíry s pevným výnosem (Aviva, životní pojišťovna, a.s. 23,25%; Pojišťovna Generali, a.s. 63,1%; Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. 19,9%; Allianz pojišťovna, a.s. 78,8%; Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. 35,1%) a depozita u bank (Aviva, životní pojišťovna, a.s. 36,25%; Pojišťovna Generali, a.s. 25,5%; Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s. 13,3%; Allianz pojišťovna, a.s. 16,9; Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. 14,9%). Zisk se pak odvíjí podle úspěšnosti dané investice na kapitálovém trhu.

Volba investice vychází zpravidla z profesionálního rozboru vývoje jednotlivých složek kapitálového trhu v předcházejících letech a s ohledem na dlouhodobý charakter investování je její výnosnost ovlivněno řadou faktorů.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

- [1] Huleš, J., - Hornígová, J.: Účetnictví pojišťoven, Linde, Praha, 1997
- [2] Ducháčková, E.: Pojišťovnictví a pojištění, VŠE, 2000
- [3] Cipra, T.: Pojistná matematika – Teorie a praxe, Ekopress, Praha, 1999
- [4] Cipra, T.: Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou, Nakladatelství HZ, Praha, 1992
- [5] Čejkova, V.: Pojistný trh, Grada, Praha, 2002
- [6] Burda, Z.: Průvodce daňovými a účetními rezervami, Gennex Holding, Praha, 1995
- [7] Bland, B.: Pojištění: principy a praxe, Praha, 1997
- [8] Spirit, M.: Pojistné právo, VŠE, Praha, 2000
- [9] Pelc, V.: Encyklopedický slovník podnikatele, Grada, Praha, 1995
- [10] Báča, J., Schroll, R., Zelenka, I.: Účetní česko-anglicko-německý výkladový slovník Balance, Praha, 1994
- [11] Voborský, R.: Postavení životního pojištění v rámci finančních služeb v ČR, Pojistný obzor č.3, Praha, 2004
- [12] Pocnar, P.: K novelám o daních z příjmů, Pojistný obzor č.3, Praha, 2004
- [13] Směrnice Rady 1991/674/EHS o roční účetní závěrce a konsolidované účetní závěrce pojišťovacích podniků, 1991
- [14] Vyhláška Ministerstva financí č. 294/2003 Sb. - vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 75/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 363/1999 o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů, MF ČR, 2003
- [15] Zákon č. 39/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, některé další zákony, 2004
- [16] Zákon č. 438/2003 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu a o změně některých souvisejících zákonech, 2003
- [17] Zákon č. 586/1992, o dani z příjmu
- [18] Vyhláška Ministerstva financí č. 474/2003 Sb. - vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 502/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, kterými jsou pojišťovny, 2003

[19] Zákon č. 31/2004 Sb., o účetnictví – úplné znění zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., 2004

[20] Státní dozor v pojišťovnictví, Výroční zpráva r.2002, zdroj www.cap.cz

[21] Výroční zpráva r.2002 - Allianz pojišťovna, a.s., zdroj www.allianz.cz

[22] Výroční zpráva r.2002 - Aviva, životní pojišťovna, a.s., zdroj www.aviva-pojistovna.cz

[23] Výroční zpráva r.2002 - Generali, pojišťovna, a.s., zdroj www.generali.cz

[24] Výroční zpráva r.2002 - Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s., zdroj www.hvp.cz

[25] Výroční zpráva r.2002 - Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s., zdroj www.wuestenrot.cz

Seznam příloh

Příloha č.1 - Aktiva - Rozvaha, celý pojistný trh ČR, rok 2002 (v tis. Kč)

Příloha č.2 - Pasiva – Rozvaha, celý pojistný trh ČR, rok 2002 (v tis. Kč)

Příloha č.3 - Účtová osnova pro pojišťovny

Příloha č.4 - Průběh netto rezerv pojistného životních pojištění

Příloha č.5 - Graf: Výše technických rezerv v letech 1995 - 2002

Příloha č.1

Tab.: Aktiva - Rozvaha, celý pojistný trh ČR, rok 2002 (v tis. Kč)

Ukazatel	2000	2001	2002
Nehmotný majetek	593 741	641 592	780 154
Zřizovací výdaje	7 448	3 913	1 364
Goodwill	-	-	-
Finanční umístění	141 471 186	165 503 583	198 802 927
Pozemky a stavby	10 736 746	11 136 435	11 132 611
• pozemky a stavby provozní	2 821 164	2 968 883	3 031 404
FU v podnicích třetích osob a ostatní dlouhodobé pohledávky	9 442 257	13 743 294	14 704 307
• Majetkové účasti v podnicích s rozhodujícím vlivem	5 491 192	8 632 829	10 790 615
• Majetkové účasti v podnicích s podstatným vlivem	762 984	918 186	1 133 208
• Obligace a ostatní dluhopisy, půjčky – podniky s rozhodujícím vlivem	166 471	173 749	137 037
• Obligace a ostatní dluhopisy, půjčky – podniky s podstatným vlivem	-	-	-
• Ostatní majetkové účasti a ostatní dlouhodobé pohledávky	3 022 610	4 018 530	2 643 447
Ostatní finanční umístění	119 619 079	138 001 167	169 255 409
• Cenné papíry s proměnlivým výnosem	7 576 262	5 299 803	10 791 157
• Cenné papíry s pevným výnosem	93 393 223	108 953 174	134 983 387
• Finanční umístění v investičních společnostech a investičních fondech	1 272 542	1 460 797	440 048
Finanční umístění ve sdruženích s právní subjektivitou	430	430	430
Finanční umístění ve sdruženích bez právní subjektivity	-	-	-
Hypotekární půjčky	43	-	-
Ostatní půjčky	445 663	442 085	1 918 363
Depozita u bank	16 680 824	20 859 186	20 191 923
Ostatní finanční umístění	250 092	985 692	930 101
Pohledávky ze složených depozit	23 911	18 570	10 069
Finanční umístění jménem pojistníků	1 649 193	2 604 117	3 700 531
Pohledávky	19 057 307	18 235 552	18 896 162

Pohledávky z přímého pojištění a zajištění	10 304 741	11 621 950	14 848 595
• Pohledávky za pojistníky	7 127 905	8 322 024	8 796 020
• Pohledávky za zprostředkovateli	143 465	155 923	259 224
• Pohledávky z operací zajištění	3 033 371	3 144 004	5 793 351
Pohledávky za upsaný základní kapitál	369 460	35 700	-
Ostatní pohledávky	8 383 106	6 577 902	4 047 567
Ostatní aktiva	6 174 866	8 089 158	7 078 966
Hmotný movitý majetek	2 001 821	1 977 279	1 748 918
• Provozní movitý majetek	1 860 761	1 826 727	1 586 652
• Hmotný majetek neodpisovaný	141 019	152 552	162 266
Pořízení majetku	568 892	561 645	1 282 305
• Poskytnuté zálohy na pořízení nehmotného a hmotného majetku	233 808	167 438	377 113
Ostatní aktiva	65 775	83 026	68 934
Pokladní hodnoty a ostatní finanční majetek	3 538 378	5 467 208	3 978 809
• Běžné účty	3 256 585	3 556 726	2 072 483
• Pokladna a jiné pokladní hodnoty	177 347	132 365	128 209
• Šeky	-	-	-
• Vlastní akcie	104 446	1 778 117	1 778 117
Přechodné účty aktiv	6 783 983	6 924 797	5 132 166
Úroky a nájemné	278 790	363 239	54 312
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy	2 665 933	2 816 993	2 909 989
Ostatní přechodné účty aktiv	3 839 262	3 744 565	2 167 865
Neuhrazená ztráta minulých let	952 441	1 804 314	1 016 333
Ztráta běžného účetního období	1 523 892	501 331	2 325 572
AKTIVA celkem	176 557 416	201 700 327	234 032 280

Příloha č.2

Tab.: Pasiva - Rozvaha, celý pojistný rok ČR, rok 2002 (v tis. Kč)

Ukazatel	2000	2001	2002
Základní kapitál a fondy	20 341 493	24 247 493	30 021 076
Základní kapitál	12 690 594	12 880 755	13 469 755
Emisní ážio	277 870	615 913	1 071 026
Jiné kapitálové účty	5 687 870	6 691 413	10 821 557
Zákonný rezervní fond	573 348	2 443 386	2 677 682
Ostatní fondy	1 162 811	1 615 626	1 981 056
Technické rezervy	115 449 773	132 381 172	154 251 661
Rezerva na nezasloužené pojistné	10 414 564	11 622 522	13 121 504
Rezerva pojistného životních pojištění	82 656 627	92 386 501	103 324 664
Rezerva na pojistná plnění	16 733 329	19 840 542	24 047 924
Rezerva na prémie a slevy	667 120	724 013	747 586
Vyrovňovací rezerva a jiné rezervy	4 978 133	7 807 594	12 109 983
Rezerva životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	1 650 465	2 547 689	3 630 017
Rezervy na ostatní rizika a ztráty	804 289	991 346	654 711
Zákonné rezervy	4 049	197	-
Ostatní rezervy	800 240	991 149	654 711
Závazky se složených depozit	497 430	640 229	832 285
závazky	22 938 318	25 716 596	26 866 246
Závazky z přímého pojištění a zajištění	8 800 112	8 722 579	12 717 113
• Závazky vůči pojištěným	4 705 830	4 537 114	6 280 238
• Závazky vůči zprostředkovatelům	515 534	518 943	640 797
• Závazky při operacích zajištění	3 544 878	3 666 522	5 796 078
Bankovní úvěry	519 000	478 747	-
Závazky daňové	331 103	666 779	1 530 857
Závazky sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	183 395	179 163	199 414
Závazky k podnikům s rozhodujícím vlivem	13 719	19 289	12 133
Závazky k podnikům s podstatným vlivem	-	-	-
Ostatní závazky	13 090 989	15 650 039	12 406 039
Přechodné účty pasiv	5 600 705	6 997 192	5 891 547
Nerozdělený zisk minulých let	3 734 520	3 259 508	6 593 412
Zisk běžného účetního období	5 540 423	4 919 502	5 291 325
PASIVA celkem	176 557 416	201 700 327	234 032 280

Příloha č.3

Účtová osnova pro pojišťovny

Účtová třída 1 – Finanční umístění (investice)

10 – Pozemky a stavby (nemovitosti)

- 101 – pozemky
- 102 – stavby
- 108 – oprávký ke stavbám
- 109 – opravné položky

11 – Finanční umístění v podnicích třetích osob a ostatní dlouhodobé pohledávky

- 111 – majetkové účasti v podnicích s rozhodujícím vlivem
- 112 – majetkové účasti v podnicích s podstatným vlivem
- 113 – obligace a ostatní dluhopisy vydané podniky s rozhodujícím vlivem
- 114 – půjčky poskytnuté podnikům s rozhodujícím vlivem
- 115 – obligace a ostatní dluhopisy vydané podniky s podstatným vlivem
- 116 – půjčky poskytnuté podnikům s podstatným vlivem
- 117 – ostatní majetkové účasti
- 118 – ostatní dlouhodobá pohledávky
- 119 – opravné položky

12 – Ostatní finanční umístění

- 121 – cenné papíry s proměnlivým výnosem
- 122 – cenné papíry s pevným výnosem
- 123 – finanční umístění v investičních společnostech, investičních fondech a ve sdruženích
- 124 – hypotekární půjčky
- 125 – ostatní půjčky
- 126 – depozita u bank
- 127 – ostatní finanční umístění
- 129 – opravné položky

13 – Depozita při aktivním zajištění

- 131 – pohledávky ze složených depozit
- 139 – opravné položky

14 – Finanční umístění jménem pojištěných

- 141 – pohledávky z finančního umístění jménem pojištěných
- 149 – opravné položky

Účtová třída 2 – Nehmotný, hmotný a finanční majetek

20 – Nehmotný majetek

- 201 – zřizovací výdaje
- 202 – goodwill
- 203 – průmyslová a podobná práva
- 204 – software
- 205 – ostatní nehmotný majetek
- 208 – oprávký k nehmotnému majetku
- 209 – opravné položky

21 – Hmotný majetek

- 211 – movitý majetek
- 219 – hmotný majetek neodpisovaný
- 218 – oprávký k odpisovanému hmotnému majetku
- 219 – opravné položky

22 – Pořízení majetku

- 221 – pořízení nehmotného a hmotného majetku
- 222 – poskytnuté zálohy na pořízení nehmotného a hmotného majetku
- 229 – opravné položky

23 – Pokladni hodnoty a ostatní finanční majetek

- 231 – pokladna
- 232 – jiné pokladni hodnoty
- 234 – peníze na cestě
- 235 – běžné účty
- 237 – vlastní akcie
- 239 – opravná položka

25 – Ostatní aktiva

- 251 – zásoby
- 252 – ostatní aktiva
- 259 – opravné položky

Účtová třída 3 – Pohledávky, závazky a přechodné účty

30 – Pohledávky z přímého pojištění a zajištění

- 301 – pohledávky z přímého pojištění za pojistníky
- 302 – pohledávky za zprostředkovateli (makléři)
- 303 – pohledávky při operacích zajištění
- 308 – ostatní pohledávky u přímého pojištění a zajištění
- 309 – opravné položky

32 – Ostatní pohledávky

- 321 – pohledávky za upsané základní kapitál
- 322 – pohledávky z vystavených dluhopisů
- 323 – různí dlužníci
- 324 – směnky k inkasu
- 325 – eskontované pohledávky
- 327 – poskytnuté provozní zálohy
- 328 – ostatní pohledávky
- opravné položky

33 – Závazky z přímého pojištění a zajištění

- 331 – závazky z přímého pojištění vůči pojištěným
- 332 – závazky vůči zprostředkovatelům (makléřům)
- 333 – závazky při operacích zajištění
- 338 – ostatní závazky

35 – Zaměstnanci a instituce

- 351 – závazky k zaměstnancům ze závislé činnosti
- 352 – závazky z vkladů zaměstnanců
- 353 – ostatní závazky vůči zaměstnancům
- 354 – pohledávky za zaměstnanci
- 355 – zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění
- 359 – opravné položky

36 – Ostatní závazky

- 361 – závazky z upsaných majetkových účastí
- 362 – emitované dluhopisy
- 363 – různí věřitelé
- 364 – směnky k úhradě
- 365 – eskontní úvěry

- 366 – krátkodobé úvěry
- 367 – půjčky zaručené dluhopisem
- 368 – přijaté provozní zálohy
- 369 – ostatní závazky

37 – Zúčtování daní a dotací

- 371 – daň z příjmů
- 372 – ostatní přímé daně
- 373 – nepřímé daně a poplatky
- 374 – dotace ze státního rozpočtu
- 374 – ostatní dotace
- 377 – odložený daňový závazek nebo pohledávka

39 – Přechnodné účty aktiv a pasiv

- 391 – náklady příštích období
- 392 – výdaje příštích období
- 393 – výnosy příštích období
- 394 – příjmy příštích období
- 395 – kurzové rozdíly aktivní
- 396 – kurzové rozdíly pasivní
- 397 – dohadné účty aktivní
- 398 – dohadné účty pasivní
- 399 – vnitřní zúčtování

Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

40 – Základní kapitál a kapitálové fondy

- 401 – základní kapitál
- 402 – emisní ážio
- 403 – ostatní kapitálové fondy
- 404 – oceňovací rozdíly z majetkových účastí
- 405 – rezervní fond z nového ocenění

41 – Fondy ze zisku a převedené výsledky

- 411 – zákonný rezervní fond
- 412 – ostatní fondy
- 413 – nerozdělený zisk minulých let
- 414 – neuhrazená ztráta minulých let

42 – Hospodářský výsledek

- 421 – hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení

44 – Technické rezervy

- 441 – rezerva na pojistné jiných období
- 442 – rezerva pojistného životního pojištění
- 443 – rezerva na pojistná plnění
- 444 – rezerva na prémie a slevy
- 445 – rezerva na vyrovnávání mimořádných rizik
- 446 – rezerva na úhradu závazků z finančního umístění jménem pojištěných
- 449 – ostatní technické rezervy

45 – Rezervy na ostatní rizika a ztráty

- 451 – rezervy zákonné
- 452 – rezerva na kurzové rozdíly
- 459 – ostatní rezervy

46 – Depozita při pasivním zajištění

- 461 – závazky se složených depozit

47 – Dlouhodobé úvěry

- 471 – bankovní úvěry
- 472 – ostatní úvěry

48 – Dlouhodobé závazky

- 481 – závazky k podnikům s rozhodujícím vlivem
- 482 – závazky k podnikům s podstatným vlivem
- 483 – emitované dluhopisy
- 484 – závazky z nájmu
- 485 – přijaté zálohy
- 486 – návratné dotace
- 487 – půjčky zaručené dluhopisem
- 489 – ostatní dlouhodobé závazky

Účtová třída 5 – Náklady

50 až 52 – Technický účet k neživotnímu pojištění

- 501 – náklady na pojistná plnění
- 502 – podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění
- 503 – tvorba rezervy na pojistní plnění
- 504 – podíl zajišťovatelů na tvorbě rezervy na pojistná plnění
- 505 – tvorba rezervy na pojistné jiných období
- 506 – podíl zajišťovatelů na tvorbě rezervy na pojistné jiných období
- 507 – tvorba ostatních technických rezerv
- 508 – podíl zajišťovatelů na tvorbě ostatních technických rezerv
- 509 – tvorba rezervy na vyrovnávání mimořádných rizik
- 511 – pořizovací náklady (výdaje) na pojistné smlouvy
- 512 – správní režie
- 514 – pojistné prémie a slevy
- 515 – podíl zajišťovatelů na premiích a slevách
- 518 – ostatní technické náklady
- 519 – podíl zajišťovatelů na ostatních technických nákladech

52 až 54 – Technický účet k životnímu pojištění

- 521 – náklady na pojistná plnění
- 522 – podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění
- 523 – tvorba rezervy na pojistné jiných období
- 524 – podíl zajišťovatelů na tvorbě rezervy na pojistné jiných období
- 525 – tvorba rezervy na pojistní plnění
- 526 – podíl zajišťovatelů na tvorbě rezervy na pojistná plnění
- 527 – tvorba rezervy pojistného životních pojištění
- 528 – podíl zajišťovatelů na tvorbě rezervy pojistného životních pojištění
- 529 – tvorba ostatních technických rezerv
- 531 – podíl zajišťovatelů na tvorbě ostatních technických rezerv
- 532 – pořizovací náklady (výdaje) na pojistné smlouvy
- 533 – správní režie
- 535 – náklady na finanční umístění
- 536 – pojistné prémie a slevy
- 537 – tvorba opravných položek k finančnímu umístění
- 538 – náklady na realizaci finančního umístění
- 541 – podíl zajišťovatelů na premiích a slevách
- 547 – ostatní technické náklady
- 548 – podíl zajišťovatelů na ostatních technických nákladech

55 až 57 – Netechnický účet

- 551 – náklady na finanční umístění

- 554 – tvorba opravných položek k finančnímu umístění
- 555 – náklady na realizaci finančního umístění
- 558 – ostatní náklady
- 559 – tvorba opravných položek k majetku

- 561 – tvorba rezerv na rizika a ztráty
- 562 – daně a poplatky
- 563 – mimořádné náklady

- 571 – daň z příjmů z běžné činnosti - splatná
- 572 – daň z příjmů z běžné činnosti - odložená
- 573 – daň z příjmů z mimořádné činnosti - splatná
- 574 – daň z příjmů z mimořádné činnosti - odložená
- 575 – dodatečné platby daně z příjmů

59 – Vnitropodnikové převody pojišťoven

- 591 – vnitropodnikové převody nákladů

Účtová třída 6 – Výnosy

60 až 61 – Technický účet k neživotnímu pojištění

- 601 – předepsané hrubé pojistné
- 602 – předepsané hrubé pojistné postoupené zajišťovatelům
- 603 – použití rezervy na pojistná plnění
- 604 – podíl zajišťovatelů na použití rezervy na pojistná plnění
- 605 – použití rezervy na pojistné jiných období
- 606 – podíl zajišťovatelů na použití rezervy na pojistné jiných období
- 607 – použití ostatních technických rezerv
- 608 – podíl zajišťovatelů na použití ostatních technických rezerv
- 609 – použití rezervy na vyrovnávání mimořádných rizik
- 611 – převedené výnosy z finančního umístění z netechnického účtu
- 613 – provize od zajišťovatelů
- 616 – podíly na ziscích
- 617 – podíly na ziscích postoupené zajišťovatelům
- 618 – ostatní technické výnosy
- 619 – podíl zajišťovatelů na ostatních technických výnosech

62 až 64 – Technický účet k životnímu pojištění

- 621 – předepsané hrubé pojistné
- 622 – předepsané hrubé pojistné postoupené zajišťovatelům
- 623 – použití rezervy na pojistné jiných období
- 624 – podíl zajišťovatelů na použití rezervy na pojistné jiných období
- 625 – použití rezervy na pojistná plnění
- 626 – podíl zajišťovatelů na použití rezervy na pojistná plnění
- 627 – použití rezervy pojistného životního pojištění
- 628 – podíl zajišťovatelů na použití rezervy pojistného životního pojištění
- 629 – použití ostatních technických rezerv

- 631 – podíl zajišťovatelů na použití ostatních technických rezerv
- 634 – výnosy z majetkových účastí
- 635 – výnosy z pozemků a staveb
- 636 – výnosy z ostatních složek finančního umístění
- 637 – použití opravných položek k finančnímu umístění
- 638 – výnosy z realizace finančního umístění

- 641 – podíly na ziscích
- 642 – podíly na ziscích postoupené zajišťovatelům
- 643 – provize od zajišťovatelů
- 647 – ostatní technické výnosy
- 648 – podíl zajišťovatelů na ostatních technických výnosech
- 649 – převod výnosů z finančního umístění na netechnický účet

65 až 67 – Netechnický účet

- 651 – výnosy z majetkových účastí
- 652 – výnosy z pozemků a staveb
- 653 – výnosy z ostatních složek finančního umístění
- 654 – použití opravných položek k finančnímu umístění
- 655 – výnosy z realizace finančního umístění
- 656 – převedené výnosy finančního umístění z technického účtu k životnímu pojištění
- 657 – převod výnosů z finančního umístění na technický účet neživotního pojištění
- 658 – ostatní výnosy
- 659 – použití opravných položek k majetku

- 661 – použití rezerv na rizika a ztráty
- 663 – mimořádné výnosy

69 – Vnitropodnikové převody pojišťoven

- 691 – vnitropodnikové převody výnosů

Účtová třída 7 – Závěrkové účty a podrozvahové účty

70 – Účty rozvážné

- 701 – počáteční účet rozvážný
- 702 – konečný účet rozvážný

71 – Účet zisků a ztrát

- 711 – účet zisků a ztrát
- 712 – zúčtování hospodářského výsledku technického účtu k neživotnímu pojištění
- 713 – zúčtování hospodářského výsledku technického účtu k životnímu pojištění
- 714 – zúčtování hospodářského výsledku netechnického účtu

72 – Podrozvahové účty

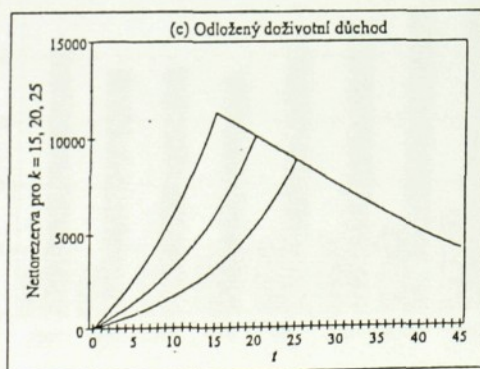
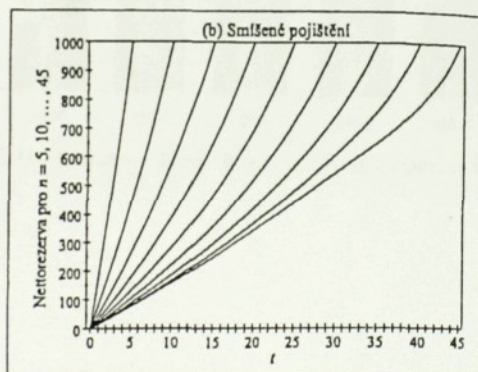
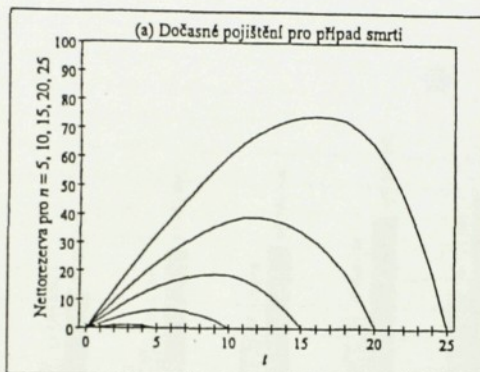
- 721 – hodnoty dané do zástavy
- 722 – hodnoty přijaté do zástavy
- 723 – směnky k inkasu použité k úhradě do doby jejich splatnosti
- 724 – jiné hodnoty v evidenci
- 725 – závazky z leasingu
- 726 – pohledávky z leasingu

- 728 – evidenční účet pro výsledek zajištění
- 729 – evidenční účty

Účtová třída 8 – Vnitropodnikové účetnictví pojišťoven

Příloha č.4

Průběh netto rezerv pojistného životních pojištění

Příloha č.5

Graf: Výše technických rezerv v letech 1995 - 2002

